Підбиваючи підсумки овочевого сезону 2007 року, мимоволі піймав себе на думці, що такого великого врожаю майже всіх без винятку овочів я не збирав за більш ніж 20-річну практику серйозного заняття городництвом, хоча погодні умови в наших краях були не найкращими.

Маю у своїй колекції понад 500 овочевих, лікарських, екзотичних рослин та безліч різноманітних квітів, яких не знайдете в жодному магазині чи на базарі.

У журналі "Дім, сад, город" я розповідав про диво-ягоду кавбуз (№ 5, 2005 р.), маса якого сягала 90 кг, про фіголистий гарбуз, здатний зберігатися до трьох років, а також про червоний огірок. Читачі журналу дізналися про екзотичну момордику, мілано, розторопшу – дуже цінну цілющу рослину, яка багатьом допомогла позбутися тяжких хвороб. Про це свідчать сотні листів-подяк. А ще багатьом сподобався китайський огірок за його чудовий смак та екзотичний білий колір. У цій статті хочу розповісти про одну з улюблених мною рослин – лагенарію, яку назвав коброю,бо вона дуже схожа на неї.

Про лагенарію рідкісної форми

"Настусю, що будеш їсти?" – якось запитала моя мама у своєї маленької онучки в присутності гостей. Відповідь здивувала присутніх: "Кобру. Вона така смачненька!" І мама поставила на стіл оригінальну, дуже смачну страву, від якої й гості були в захваті.

Кобра – рідкісна рослина екзотичної форми й забарвлення, що належить до родини гарбузових. Це булавоподібна лагенарія темно-зеленого кольору з нестандартними салатовими подряпинками, з довгою "шиєю": котра плавно переходить у коброподібну зігнуту "голову". Цей плід настільки подібний до кобри, що, побачивши вперше це диво, яке виглядає з розкішного широкого листя, можна злякатися навіть людині, що бувала в бувальцях.

Кобра – теплолюбна рослина з тривалим вегетаційним періодом. Першого року, коли придбав декілька насинин по ціні майже три долари за кожне, ставився до них шанобливо. Висаджував розсадним способом, поливав, підживлював свіжим коров'яком (1:10). Стебло у кобри стелеться по землі і сягає понад 15 м. Відстань між попередньо підготовленими лунками має становити 120 см.

Якщо у вас є можливість, прищипніть центральне стебло. У мене такої можливості не було за браком часу, тому рослини, які я висадив біля паркану, замість опори вибрали столітню грушу, котра росла поряд. І перехожі мимохіть зупинялися, задивлялися на це диво, просили дозволу сфотографуватися. Іноді жартували, що надішлють фото знайомим, мовляв, були у джунглях.

А минулого року, коли насіння було достатньо, висадив Кобру на вологому ґрунті, як звичайний гарбуз. Результат був вражаючий: їхня маса набагато перевершувала тих, що росли на арці. А головне – крім прополювання, більше нічого не робив по догляду за рослинами. Отож сміливо, без вагань можете висаджувати кобру у відкритий ґрунт. І не витрачайте багато сил та дорогого для городника часу, щоб збудувати надійну арку, як це робив я у перший рік вирощування.

Слід зазначити, що сходить насіння стовідсотково. Плоди ростуть дуже швидко, буквально на очах. Кобра – дуже цілюща, дієтична рослина. Моя мама готує з неї салати, млинці, кетчуп, смажить, фарширує, робить ікру, яка набагато корисніша за кабачкову.

Головна перевага кобри – лікувальні властивості. Плоди мають сечогінну дію, корисні при серцево-судинних захворюваннях, хворобах печінки, нирок, підшлункової залози, жовчного міхура. Їх слід вживати хворим з підвищеною кислотністю шлунка – вона діє краще за всі інші види лагенарії та більшість гарбузів. У протертому вигляді кобру можна вживати за виразки шлунка, дванадцятипалої кишки, гастриту, при ожирінні та атеросклерозі, бо вона сприяє виведенню з організму холестерину. Плоди з такою незвичайною назвою корисно вживати людям будь-якого віку.

З повністю достиглих плодів лагенарії можна виготовити посуд. Шкірка у них така дерев'яниста, що розпиляти її вдається лише за допомогою пилки. Цей посуд я використовую для зберігання сипких продуктів. А влітку він незамінний для зберігання молока, оскільки не зазнає дії мікроорганізмів і не пропускає тепло, що дуже важливо у спеку. Оригінальна ваза з кобри прикрасить будь-який дім.

Якщо хочете побачити таке диво і переконатися в чудових смакових та лікувальних властивостях, здивувати знайомих, можу безкоштовно запропонувати насіння кобри тим, хто вкладе конверт із зворотною адресою.

Дуже сподіваюся, що мій улюблений сорт лагенарії сподобається і читачам журналу.

Олександр Кріпак,
учений агроном,
с. Мишурин Ріг,
Верхньодніпровський р-н,
Дніпропетровська обл., 51610

Кімнатні перці – диво на вікні

Усе почалося зі старого і багатьом відомого кімнатного перчика Вогник з маленькими і дуже пекучими плодами. Саме він прищепив мені любов до кімнатних культур, виявившись невибагливим і дуже легким у вирощуванні. Достатньо лише висіяти насіннячко у горщечок і не забувати вчасно поливати. Щоправда, на початку я більше переливала перець, ніж недоливала, але й це він мені прощав, бо виявився вологолюбним.

Згодом я оцінила перевагу мати під рукою завжди свіжу приправу на відміну від сухої. Так моє захоплення переросло в колекцію, та й селекціонери постаралися на славу, створивши велике розмаїття різних сортів кімнатного перцю. Другим у мене з'явився гіркий перчик Спайс бойз, у нього досить великі порівняно з Вогником плоди у формі витягнутої бурульки, теж доволі пекучі – червоного і жовтого кольорів. Потім я виростила гіркий перець Дзвіночок, у якого дзвоникоподібні плоди схожі на ялинкові прикраси. А ще Бразильський – гіркий міні-перчик, настільки маленький, що його плоди схожі на різнобарвні намистинки, які хтось недбало розсипав поверх листочків. І вінцем колекції став великоплідний, солодкий кімнатний перець під назвою Віконне диво. Селекціонер, який створив його, мав рацію: це справжнє диво, що дивує великим розміром яскраво-жовтогарячих, солодких плодів. Дивно, але факт – плоди мого кімнатного "дива" виявилися набагато солодшими від вирощених нами на ділянці.

Гіркий перець Спайз бойз

Спайз бойз червоний

Віконне диво

З появою Віконного дива змінилася й технологія вирощування кімнатного перцю, з'явився новий досвід. Якщо раніше перець, що відплодоносив на вікні, я просто викидала і сіяла новий, то тепер навчилася розмножувати екземпляри, які сподобалися, живцями, адже виявилося, що перець легко укорінюється у воді й вологому піску. Живці – це верхівки гілок заввишки від 5 см з парою листків. Ставлю їх у пляшечку з темного скла, попередньо наливши туди кип'яченої й охолодженої до кімнатної температури води і вкинувши таблетку активованого вугілля. Можна укорінювати й у вологому піску, застромивши в нього живець і накривши прозорим поліетиленовим пакетиком. Знизу зав'язувати пакет не слід, щоб був доступ повітря.

Живці укорінюються протягом місяця, треба тільки ставити їх у тепле й світле місце, але без доступу прямих сонячних променів. Рослини, вирощені з живців, зберігають усі материнські ознаки і набагато раніше вступають у плодоношення, що дуже важливо при зи-

Перець Бразильский

Віконне диво

мово-весняному вирощуванні перцю (щоправда, взимку його бажано досвічувати люмінесцентними лампами денного світла).

Вдалий екземпляр перцю Віконне диво викинути не піднялася рука, отож після того, як він відплодоносив, я його дуже обрізала, залишивши пеньок заввишки 5 см, і так поставила зимувати у прохолодне місце. Поливала набагато рідше. І навесні (вже з лютого) він пішов у ріст, почали відростати гілки. Кущ цього разу став набагато

Зимова вишня

могутнішим і вищим. Через два місяці він зацвів, і незабаром з'явилися плоди, яких уже було набагато більше, ніж у перше плодоношення. Ще одна перевага: кімнатні перці не потребують штучного запилення, оскільки вони самозапильні і кількість плодів регулюють самі, скидаючи зайві квітки.

Навесні я всі свої перці профілактично обприскую на балконі фітовермом проти різних шкідників, не чекаючи їхньої появи. Підживлюю рідко, один раз на місяць, органічними добривами (перепрілий гній, курячий послід, рибна юшка, настій деревного попелу, препарати Байкал ЕМ-1, біовіт). Мінеральні добрива не застосовую, бо вони здатні накопичуватися у ґрунті, а особливо в обмеженому квітковим горщиком. Адже хочеться їсти корисні овочі без "хімії".

За багато років вирощування кімнатні перці так мені полюбилися, що я їх тепер вирощую не тільки на підвіконні, але й на грядці. Я помітила, що саме кімнатні перці найменш вибагливі у догляді і дуже врожайні. Плоди в них на грядці дещо більші, ніж у кімнаті, за винятком перцю Віконне диво, у якого вони виростають однаково великі як у кімнатних умовах, так і на грядці.

Світлана Рябова,
м. Українка, Київська обл.

Перець Спайз бойз

ДІМ·САД·ГОРОД **№1 2008 р.**

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

навіщо ми серед перців висадили баклажани? Крім того, що цей сорт один з найбільш ранніх, він ще й один з найурожайніших. Щоб довідатися про його справжній смак, треба дочекатися, коли він стане темно-вишневим, хоча багато хто цього не робить.

Сорт **Здоров'я** – один з-поміж тих багатоплідних сортів, про які говорять: "ідеально підходить для фарширування". Крім того, що всі плоди в нього ніби відкалібровані, одного розміру і маси (близько 100 г), він ще й дуже рано достигає.

Білозерка – сорт-трудівник, жоден рік не буває в нього неврожайним. До того ж зовсім невибагливий і може рости в усіх зонах вирощування перцю. Приваблює красивим товарним виглядом плодів – навіть у технічній стиглості жовтих і з приємним смаком. Зовні схожий на свого попередника – Подарунок Молдови, але врожайніший і плоди у нього більші.

Найулюбленішим з перших днів впровадження у нас став сорт **Шорокшари**. Беручи участь у багатьох виставках-продажах з реалізації колекційного насіння у Києві, та й у себе, в Чернігові, ми постійно чули питання, що, як то кажуть, набило оскому: "Мені б такий перець, щоб і ранній, і великий, і товстостінний, і врожайний...". Доводилося розповідати, що в одному сорті перцю такого поєднання ознак не буває. І яке ж було наше здивування, коли

Секрети врожайності перцю

Перець солодкий ми почали вирощувати тоді, коли він став дуже популярним серед інших городніх "родичів". Первістками у нас були сорти Каліфорнійське диво і Подарунок Молдови. Але потім вони в доброму сусідстві з помідорами різко зайняли лідируюче місце на наших грядках, дедалі більше потісняючи інших. Приваблювала не тільки порівняно невелика витрата часу на їхнє вирощування та гарна віддача, але й цінність кінцевого продукту. А потім нас захопила-закрутила, як вир, розмаїтість кольорів, форм і смаків цієї диво-рослини. Тепер вирощуємо щороку вже близько 40 сортів перців (поряд з 100 сортами помідорів) і зупинитися не можемо, адже від кожного нового сорту чекаємо чогось нового й незвіданого.

Шорокшари

Зважаючи на великий вибір сортів перцю солодкого, ми віддаємо перевагу таким пріоритетам: урожайність; товщина стінки, а отже, й смакові якості; форма і товарний вигляд плоду. З огляду на це останнім часом ми намагаємося зменшити кількість сортів, провівши повну "реструктуризацію", тобто залишивши найкращі у своєму класі.

На сьогодні у нашій колекції найкращі такі:

- *врожайні* – **Здоров'я, Лайлак Белл, Білозерка, Текла,** але найврожайнішими залишаються **Шорокшари** й **Альба;**
- *товстостінні* – **Колобок, Сонечко, Великий дзвін, Золотий фазан, Гурме;**
- *красиві* – **Пастух, Карпатія, Анастасія, Золотий ювілей;**
- *великоплідні* – **Смарагд, Італійський чобіт.**

Пам'ятаю, першого року ми висадили серед звичайних перців **Лайлак Белл**. Коли всі вони тільки цвіли й починали формувати по 1–2 маленькі перчини, "іноземець", обігнавши всіх, уже стояв обвішаний незвичайними для нас фіолетовими плодами. Всі сусіди дивувалися:

Альба

Текла

такий перець все ж таки знайшовся! Рівних йому у нас на грядці майже немає. З-поміж недоліків, мабуть, один: перевантаження врожаєм, отож, кущ бажано підв'язувати і своєчасно збирати плоди. Вони смачні й соковиті за будь-якої погоди.

Альба поступається сорту **Шорокшари** тільки формою (він більш конічний) і розмірами (маса плодів дещо менша, але на кущі їх більше). Інколи подивишся на рослину цього сорту і думаєш: "І як усі ці плоди можуть на ньому вміститися?". Стінка в нього, як і в Шорокшари, товста, соковита за будь-якої погоди, від спеки не зморщується.

Дуже гарний вигляд у сорту **Текла**. Крім того, що він має чудові смакові якості та високу врожайність, у нього є така особливість: плоди вирівняні за розміром та масою, формуються не поступово, як в інших сортів, а одночасно. Спершу стоять усі зелені, а потім раптово й одночасно достигають, і весь кущ стає золотаво-жовтогарячим.

Найбільш товстостінні плоди в нашій колекції у сортів **Колобок** та **Сонечко**. Зовні вони більше нагадують важкі стиглі яблука червоного і золотавого кольору, ніж перець. І їсти їх можна, "як яблука": цілими, прямо з грядки.

Якщо ви хочете довідатися у колекціонера-аматора, які сорти в нього найулюбленіші, запитайте, які з них найдовше ростуть на грядці. У нас такий сорт – **Золотий фазан**. Смачнішого, соковитішого і привабливішого з-поміж великоплідних немає.

Найкрасивішими ми вважаємо **Анастасію** і **Золотий ювілей**. Рослини у них схожі, але "одягнені" по-різному: Анастасія – у темно-вишневе, Золотий ювілей – у жовтогаряче. Своєю незвичайною серцеподібною формою нагадують швидше помідор, ніж перець. Стінка у плодів товста, тому вони соковиті й смачні.

Серед новинок великий інтерес становить **Гурме**. І хоча він у нас ще недавно, але зарекомендував себе позитивно: великоплідний, товстостінний, гладенький, красивий, з незвичайним темно-жовтогарячим забарвленням, через що користується великим попитом на ринку і дуже смачний.

Найбільший велетень у нас на грядці – **Італійський чобіт**. Він виділяється не лише масою своїх більш ніж півкілограмових плодів, але й за висотою – 1 м і більше. Плоди у нього дуже смачні й ароматні.

Розробляючи технологію вирощування перцю, я увесь час прагнув до створення "універсала", щоб виростити його міг "і стар, і млад" і щоб за мінімуму трудових затрат можна одержати максимум врожаю. І хоча чим менше праці, тим менший результат, все ж деяку "загальну інструкцію" вирощування перцю ми для себе розробили.

Вирощування розсади

Висіваємо насіння у строки з середини до кінця лютого. Намагаємося, щоб намічений для сівби день збігся з родючим знаком астрологічного календаря на "зростаючому" Місяці.

За 10–12 днів до висівання:

1) готуємо ґрунтосуміш, якщо вона не була заготовлена з осені, у такому співвідношенні: 50% лугової землі з "кротовин" і 50% перегною, на відро цієї суміші обов'язково додаємо півлітрову банку попелу і, по можливості, 1 кг річкового піску;

2) дезінфікуємо насіння в 1%-ному розчині марганцевокислого калію 20–25 хвилин, після цього добре промиваємо;

4) намочуємо насіння у стимуляторі росту (емістим З чи вербін) і потім пророщуємо насіння біля батареї опалення за температури 25–28°С; приблизний термін набрякання (поодиноке наклювування) – 3–7 діб;

5) набрякле насіння ставимо для загартування в холодильник за температури повітря від 0 до мінус 3°С, періодично перемішуючи, і тримаємо там до дня сівби (3–7 днів).

З такого насіння сходи з'являються на 2–7 днів раніше, ніж із сухого, а врожайність підвищується на 20–30%. За допомогою загартування ми вирішили одну із складних проблем: як зробити так, щоб у всіх ящиках, у кожному з яких висіяно близько 10 сортів перцю, сходи були одночасними. Приблизно через три доби насіння майже

Золотий фазан

Гурме

третини сортів проростає (пророщування закінчують, коли наклювується 1–5% насінин), і ми ставимо його в холодильник, інші туди заносимо в міру їхнього набрякання протягом наступних однієї–чотирьох діб. Сходи із загартованого насіння дружні, а рослини – міцні.

У день сівби ящики, вщерть заповнені ґрунтосумішшю, поливаємо крутим окропом (краще це робити за 1–2 дні до висівання, щоб ґрунтосуміш підсохла). Висіваємо насіння в намічені притисканням лінійки і политі борозенки з відстанню 5 см на глибину 1–1,5 см, а в рядку 1–5 см залежно від наявності насіння, присипаємо борозенки ґрунтосумішшю і злегка поливаємо теплою водою з додаванням марганцівки. Накриваємо ящики поліетиленовою плівкою і ставимо їх поблизу батарей опалення (температура 25–28 °С).

Через 3–7 днів після висівання, коли починають з'являтися сходи, ставимо ящики на підвіконня, знімаємо поліетиленову плівку і відчиняємо кватирки на 5–7 днів, щоб розсада не витягувалася (температура повітря вдень 14–16 °С, уночі 11–13 °С). Після цього кватирки зачиняємо.

Днів через 10–15 після сівби робимо перше проривання рослин, залишаючи міцніші. Через 20–25 днів після висівання у фазі одного–двох справжніх листків остаточно прориваємо рослини, видаляючи слабші і залишаючи в рядку відстань між ними не менше 4–5 см.

Сортування рослин у процесі їхнього росту ефективніше, ніж сортування насіння перед сівбою.

Поливаємо розсаду під корінь, як тільки підсохне верхній шар ґрунту: на початку розвитку рослин рідко (приблизно раз на тиждень), потім частіше (через 3–5 днів).

Встановлено, що кращими якостями відрізняється розсада перцю, вирощена на помірно зволоженому ґрунті, ніж на вологому.

В.Ф. Сирай,
вул. Ак. Павлова, буд. 17, кв. 81, м.Чернігів, 14027
E-mail: siray_chernigov@rambler.ru
(Далі буде)

Урожай цвітної капусти –

Прошу розповісти на сторінках мого улюбленого журналу про особливості вирощування цвітної капусти. У багатьох городників вона погано вдається.

Р.М. Фединець,
м. Володимир-Волинський

Сусіди порадили придбати насіння капусти броколі, запевняли, що вона дуже смачна. Хотів би прочитати на сторінках журналу поради спеціалістів, як її вирощувати й споживати, у чому її переваги. А, може, корисніша білоголова капуста?

І.С. Приходько,
м. Дніпропетровськ

Цвітна капуста містить чимало легкозасвоюваних білків, багатий набір вітамінів (вітаміну С в ній у 1,5 раза більше, ніж у білоголовій), ферментів, мінеральних солей, серед яких такі цінні мікроелементи, як кобальт, магній, йод. Тонка клітковина сприяє легкому засвоєнню. Саме тому лікарі відносять її до групи найкорисніших овочів, особливо при шлунково-кишкових захворюваннях і в дитячому харчуванні.

Господині уміють готувати смачні супи з цвітною капустою. А.П. Чехов у оповіданні "Сирена" писав: "...ежели любите суп, то из супов наилучший, который засыпается кореньями и зеленью, морковкой, спаржей, цветной капустой". Важливо не переварити капусту, інакше втрачається колір, смак, погіршується запах. Смачна вона відварена, а потім обсмажена в сухарях із збитим яйцем. Але є ще одна чудова страва з цвітної капусти, яку мало хто знає. Відварену капусту, розділену на шматочки по 2–3 см, кладуть на сковорідку, підсмажують, солять, додають багато злегка підсмаженої цибулі і пересипають порізаним, звареним вкруту яйцем.

Цвітна капуста порівняно з білоголовою вибагливіша до умов вирощування, до родючості, температури, вологості ґрунту й повітря, полюбляє розсіяне світло. Останніми роками у зв'язку з тривалими періодами несприятливих погодних умов (спека) цвітна капуста погано вдається у багатьох городників. Окрім відомого раннього сорту Мовір 74, набув поширення цілий ряд сортів іноземної селекції.

Для того щоб мати урожай цвітної капусти у будь-який за погодними умовами рік, необхідно насіння на розсаду сіяти в лютому і підтримувати температурний режим, на 2–3°С вищий, ніж для білоголової. Рано навесні, на початку квітня, висадити добре розвинуту, загартовану

за будь-якої погоди

розсаду у горщечках з 7–8 листочками. В лунку треба обов'язково вносити органічні й мінеральні добрива в тих самих дозах, що й для білоголової капусти.

Висаджують цвітну капусту з міжряддями 50–60 см, відстань у рядку 35–40 см. На відміну від ранньої білоголової капусти, цвітну бажано в перший період накривати плівкою, не допускаючи перегрівання. Це сприяє прискоренню наростання листя. Інтенсивний ріст листя забезпечує отримання великих щільних головок. Саме тому для цвітної капусти важливе регулярне забезпечення рослин водою і поживними речовинами.

Підживлювати цвітну капусту треба обов'язково, оскільки в ранньовесняний період через низьку температуру і слабку активність мікробіологічних процесів рослини недоотримують поживні речовини. Перший раз це роблять через 7–10 днів після садіння, другий – у період формування головки. На початку росту й розвитку рослини мають бути добре забезпечені азотом, а в період формування головки у них підвищується потреба у фосфорі та калії. У будь-якому разі обов'язково треба давати комплексні добрива, що містять азот, фосфор, калій (40–60 г нітроамофоски на одне відро води), оскільки для кращого засвоєння азоту потрібні фосфор і калій, а для повнішого засвоєння калію і фосфору – азот. Найкраще добриво для першого підживлення – коров'як, а для другого – пташиний послід, підготовлений так, як і для ранньої капусти. Сприятливе для формування якісних головок додавання борної кислоти (2 г на відро води).

Для отримання щільних білосніжних головок потрібне розсіяне світло, оптимальна температура – 18–20°С. Пряме сонячне проміння за високої температури і низької відносної вологості повітря призводить до отримання нещільних жовтих головок. Запобігти цьому можна, закривши головку капусти власним листям. Для цього треба підняти листя вгору і зав'язати над головкою, закріпивши білизняною прищіпкою, а простіше – закрити двома-трьома листками, надломивши їх посередині. Щоб листки не засохли, їх надломлюють не повністю.

Формуванню високоякісних головок сприяє розміщення капусти у міжряддях високорослих рослин. Вони створюють підвищену вологість повітря і притінюють рослини.

Збирають урожай через 15–20 днів після початку формування головок, вибірково, коли вони наберуть у діаметрі 10–20 см і масу від 300 г до 1 кг, не допускаючи перезрівання, оскільки при цьому головки темнішають, стають нещільними і до того ж погіршуються їхні смакові якості.

За дотримання біологічних вимог до умов вирощування розсаду цвітної капусти можна висаджувати у травні – на початку червня для літнього й осіннього споживання. Рослини з недозрілими головками прикопують у льоху, там їх дорощують і до Нового року одержують сюрприз: білосніжну головку, неначе тільки-но зняту з грядки.

Броколі – різновид цвітної капусти. Продуктивний орган у неї – головка. Це пучок квіткових бутонів на ніжних стеблах. Формою вона близька до цвітної капусти, тільки забарвлення її різноманітніше: зелене, синювате, фіолетове. У США та в Західній Європі за об'єгами споживання ця капуста займає перше місце з-поміж капустяних рослин. Постійне вживання броколі віддаляє старість, подовжує молодість. Недаремно її називають еліксиром молодості.

Це унікальний щодо поживних і цілющих властивостей овоч. Він містить багато білка, за складом близького до тваринного, проте у ньому дуже мало пуринових сполук, які призводять до відкладення солей в організмі. За вмістом вітамінів С і Е, що стимулює утворення гормонів, броколі займає одне з перших місць з-поміж овочевих культур. Завдяки високому вмісту солей калію і кальцію, вітамінів А, групи Р, групи В (особливо дуже дефіцитного B_{15}) броколі поліпшує обмінні процеси в організмі та запобігає старінню. Американські вчені визначили, що у броколі більше, ніж в інших овочах, сульфорану – сполуки, яка стимулює продукування ферментів, що підсилюють здатність організму протистояти раку.

Смакові якості броколі чудові. Хто її спробує, зрозуміє, що ця культура не потребує реклами. Броколі готують так само, як і цвітну капусту, використовуючи не лише головки, а й нижню частину пагонів. Дуже смачні супи з броколі. Особливо корисна вона у свіжому вигляді.

Екзотичні рослини броколі полюбилися багатьом городникам як прикраса ділянок. Ця рослина менш вибаглива до умов вирощування і скоростигліша, ніж цвітна капуста. Поширені сорти: Вітамінна, Тонус. Броколі погано росте на кислих ґрунтах, їх обов'язково вапнують. Її агротехніка подібна до агротехніки вирощування цвітної капусти. Для отримання ранньої продукції використовують 35–40-денну розсаду. Щоб створити конвеєр броколі, розсаду вирощують з інтервалом 15–20 днів.

Культура дуже скоростигла. Від висаджування розсади до збирання врожаю минає від 35 до 50 днів. Щороку перший урожай я одержую в третій декаді травня.

У квітні–травні можна висівати насіння безпосередньо в ґрунт. Ширина міжрядь – 50–60 см, відстань у рядку 25–40 см. Можна розміщувати рослини не на окремій грядці, а по краях грядок інших культур.

У процесі вирощування особливу увагу надають поливам, дбаючи про те, щоб зволожити ґрунт на глибину не менше 40 см.

Урожай треба збирати своєчасно, не допускаючи розпускання суцвіть. Після зрізування першого врожаю подальші можна зібрати на пагонах, що відросли. В осінньо-зимовий період броколі дорощують так само, як і цвітну капусту.

Які різноманітні види капусти і як важливо споживати продукцію, вирощену власними руками, без застосування отрутохімікатів! А щоб не було в них необхідності, ще раз нагадую: перетворіть свій город на квітник, чергуйте рядки капусти з пряносмаковими рослинами, можна з помідорами. Город-квітник створює особливу, піднесену атмосферу, яка відганяє всяку нечисть. А головне – жити з Господом Богом у душі й творити все з молитвою.

Л.М. Шульгіна,
професор, доктор сільськогосподарських наук,
м. Харків

БУРКУН

Ця вельми поширена рослина аж ніяк не схожа на старого діда-буркуна, як можна подумати з її назви. Російською буркун – це "донник", а в різних місцевостях України є такі назви цієї рослини: варгун, борконь, липка.

В Україні трапляється декілька видів: буркун білий (Melilotus alba), буркун лікарський, або жовтий (Melilotus officinalis), буркун високий, буркун зубчастий та інші. Найпоширеніші два перших види.

Буркун лікарський – дворічна рослина з родини бобових. Росте як бур'ян по всій території України: у садках, біля доріг, на галявинах, по ярах та балках. Рослини мають висоту від 50 до 180 см. Листочки трійчасті, квітки жовті, дрібні, зібрані у суцвіття – китицю. Квітує з червня по серпень. Використовують як лікарську, кормову, медоносну, харчову, ароматичну рослину.

Для лікарських потреб застосовують зелену масу, зібрану під час цвітіння, зрізуючи верхівкову частину рослини завдовжки 30 см. Зелена маса містить білок, жир, глікозиди, кумарини, дубильні речовини, органічні кислоти, ефірну олію та вітаміни.

Буркун білий з білими квітками.

Недаремно видова назва буркуну – лікарський. Він допомагає у лікуванні багатьох хвороб: бронхіту, туберкульозу, стенокардії, тромбозу, як протисудомний засіб, а також як зовнішній засіб у вигляді припарок, мазей для розтирань при простуді та як ранозагоювальний і пом'якшувальний засіб. Для профілактики авітамінозу з свіжого молодого листя буркуну готують вітамінні салати, окрошки, супи, а висушене листя та суцвіття – для заправки супів, салатів, компотів у зимовий період.

Буркун лікарський з жовтими квітками.

Вітамінний салат. 200 г відвареної картоплі нарізують шматочками, посипають подрібненою зеленню цибулі та молодого листя буркуну (по 25 г кожного), підсолюють, заправляють олією або сметаною (20 г).

Літній салат. 100 г свіжих огірків нарізують тонкими кружечками, додають подрібнене яйце, притрушують зеленню цибулі та подрібненими молодими листочками буркуну (по 50 г), підсолюють, заправляють сметаною або майонезом (40 г).

Крім того, зелена маса слугує для ароматизації тютюну, пива, алкогольних та безалкогольних напоїв. А один гектар квітуючого поля буркуну в сонячну погоду дає до 500 кг меду за добу, тому, враховуючи те, що буркун цвіте ціле літо, його по праву можна назвати одним з найкращих дикорослих медоносів.

Високий вміст протеїну в зеленій масі дає можливість використовувати буркун як високобілкову кормову культуру. Виведено кормові сорти буркуну білого: Верховинський, Грозинський, Донецький однорічний, Еней та буркуну лікарського: Луганський малокумариновий, які районовані в Україні.

Цінні властивості мають не тільки буркун лікарський та бурун білий, а й інші його види можна використовувати як харчову, кормову та медоносну культуру.

Н.М. Смілянець

Встановлення шпалери

Визначення найоптимальнішої висоти шпалери

Шпалера: її плюси і мінуси

Після відвідування ділянок відомих виноградарів України і Росії я зробив цікавий висновок: шпалера — це, так би мовити, обличчя виноградаря. Якщо людина поважає себе і свою працю, приділяє їй чимало часу, то і шпалери, і сам виноградник, без сумніву, будуть зразковими. Та й загалом у садибі все буде до ладу.

Однак мені доводилося зустрічати в різних часописах публікації виноградарів "зі стажем", як вони себе називають. Коли мова заходила про відвідування їхньої ділянки, або коли я просив показати фото шпалер, вони ніяковіли і ладні були знайти тисячі причин, аби не продемонструвати свій виноградник. Часом побачене на їхніх ділянках просто викликало жах. Були й інші випадки. Скажімо, на питання, скільки аматор зібрав винограду зі своєї ділянки, чув у відповідь, що Аркадії отримали 400 кг. Невже на винограднику росте тільки цей сорт? Чому ж тоді у каталогу заявлено понад 150 сортів?

Недарма ж багато виноградарів пропонують публікації про той чи інший сорт винограду ілюструвати фотографією. От і я пропоную дописувачам публікації на будь-яку тему підтверджувати фотографіями зі свого виноградника. І не просто фотографією біля куща винограду, а знімком, на якому було б видно весь виноградник. Тоді можна робити висновки про масштаби та способи вирощування винограду, досвід господаря, його вміння і бажання працювати.

Яка найкраща?

Дуже часто до мене звертаються аматори-початківці з проханням поділитися досвідом вирощування винограду. Одне з найпоширеніших запитань — який тип шпалери найкращий? Спробую дати кілька порад, які полегшать виноградарям завдання щодо вибору найприйнятнішої для своєї ділянки шпалери.

Насамперед нагадаю, що існує кілька видів шпалер для виноградних насаджень. Але мені здається, що варто було б зупинитися на двох із них — вертикальній одноплощинній і похилій двоплощинній. Як і решта відомих шпалер, вони мають свої переваги і недоліки.

Одноплощинна шпалера

У Ростовській області (Росія) у промислових насадженнях і в зоні укривного виноградарства застосовують здебільшого одноплощинні дротяні шпалери з опорами із залізних, залізобетонних або азбестових труб. На жаль, нині метал — чудова знахідка для злодіїв, які грабують дачні та присадибні ділянки. Мабуть, саме через це в Новочеркаську були використані азбестові труби діаметром 100 мм і завдовжки 4 м. Це дало виноградарям чимало переваг.

По-перше, азбестову трубу не потрібно бетонувати, а відтак — відпадає потреба додатково витрачати кошти на придбання піску, щебеню та цементу.

По-друге, встановити її значно простіше — необхідно лише просвердлити землю і загнати трубу на 1—1,5 м вглиб. Щоправда, для укріплення доведеться її зверху замазати розчином або задути піною. Оце і все. Виходить майже вічна шпалера заввишки до 3 м. І, головне, таким чином можна уникнути крадіжок металу.

Щодо укриття на зиму. Ширина міжрядь при використанні цього типу шпалери становить близько 4 м, укривають виноград землею за допомогою трактора. На своїй присадибній ділянці при довжині виноградного ряду 30 м на одноплощинних шпалерах я застосовував сухе тунельне укриття — за допомогою дуг із дроту діаметром 5—7 мм і укривного матеріалу (поліетиленової плівки). За таких умов кущі не хворіють на некроз та інші грибні захворювання. До того ж, слід враховувати, що укриття ви-

З журналу "Виноград. Вино"

Двоплощинна шпалера

ноград землею — дуже трудомісткий процес, який потребує багато часу.

Переваги одноплощинної шпалери: вона відносно недорога, проста в спорудженні й користуванні, можна застосовувати механізми при виконанні робіт, простіше вкривати виноград на зиму.

Недоліки одноплощинної шпалери: компактніше розташована у просторі, а відтак — більш загущена, не дуже добре освітлюється сонцем, листки синтезують менше органічних речовин. Усе це, безумовно, негативно впливає на врожай, виноградні рослини більше уражуються грибними хворобами.

Щоб позбутися частини недоліків, я багато років застосовую на одноплощинній шпалері такий спосіб: на 4-рукавних кущах залишаю на плодоношення на плодовій ланці замість звичних 8—12 бруньок близько 16—18. Коли починається вегетація винограду, всі нижні бруньки, спрямовані донизу, засліплюю, залишаючи лише ті, які "дивляться" вверх і розташовуються у шаховому порядку, щоб лози не накладалися одна на одну. Головне — домогтися оптимального освітлення куща.

Завдяки такому способу щороку отримую необхідну кількість бруньок на пагонах і більший запас деревини, кущі не перевантажуються і краще провітрюються.

Висота шпалери залежить від зросту господаря. На своїй ділянці я визначаю її висоту, орієнтуючись на власний ріст із витягнутою догори рукою. Щоб здешевити вартість шпалери, можна застосувати так звану матрьошку, тобто трубу більшого діаметра — в землю, меншого — в неї і т.д.

Шпалера може складатися з чотирьох або п'ятишести дротів, по краях — заякорена. Для спрощення я застосовую три підв'язування винограду, решта — подвійні дроти, але в шаховому порядку. Відстань між дротом — 10 мм, щоб уникнути перетирання лози. Нижній дріт натягую на висоті 50 см від рівня землі, наступний — через 40 см, решту — через 40, 50, 50, 50 см. Ширина міжрядь на винограднику має бути такою, щоб перший ряд не перекривав другий. Шпалеру розташовують у напрямку з півночі на південь.

Двоплощинна шпалера

Двоплощинну шпалеру застосовують здебільшого у зоні неукривного виноградарства в південних районах і на присадибних ділянках.

Переваги двоплощинної шпалери. Вибираючи варіант шпалери, насамперед, слід визначити, з якою метою ви вирішили вирощувати виноград. Якщо продаватимете його на ринку, то краще встановити двоплощинну шпалеру, щоб збільшити навантаження кущів урожаєм. Зробити це можна, сформувавши по чотири і більше рукавів на кущах, у результаті чого підвищиться плодоношення, пагони рівномірно розташовуватимуться й добре освітлюватимуться сонцем. Але не слід забувати про своєчасне виконання необхідних зелених операцій на кущах. Окрім того, за таких умов створюються сприятливіші умови для запилення, прискорюється достигання ягід.

Однак цей тип шпалери має недоліки, які слід враховувати аматорам.

Недоліки двоплощинної шпалери: коштує вона дорожче, ніж одноплощинна, укривати кущі на зиму не дуже зручно, неможливо використовувати на винограднику механізацію.

Ширина міжрядь для двоплощинних шпалер має бути 3,5—4 м, кількість дротів така ж сама, як і на одноплощинних шпалерах. Необхідно також враховувати, що за вирощування винограду на двоплощинній шпалері йому потрібна більша площа живлення.

Новий тип шпалери розробив самотужки

Мене давно турбувало питання, як полегшити виконання робіт на винограднику, зокрема його укривання на зиму. Шукаючи відповідь, розробив новий тип шпалери, який цілком мене задовольняє. На моїй шпалері відстань між стійками внизу становить 1,1 м, у верхній частині — 1,45 м. Тепер я можу вільно ходити між ними і ніщо не заважає мені вкривати шпалеру, довжина

Суге тунельне укриття виноградника на зиму

якої 38 м, суцільним шматком поліетиленової плівки чи іншого укривного матеріалу завдовжки 42 м.

Слід зазначити, що від Т-подібної двоплощинної шпалери я давно відмовився, бо вважаю її незручною. Щодо метражу труб, то вона також менш економічна, ніж інші типи шпалер.

Щоб заощадити метал при влаштуванні шпалер на своєму винограднику, на кінці труб я наварюю різні будівельні відходи й бетоную їх. Кущі розташовую ущільнено, відступивши в ряду від крайніх стійок близько 2 м. Висаджую їх парами через 1 м, залишаючи між парами до 2,5 м; роблю це під один бік, а не посередині, відступаючи 40—45 см від стійки.

Дуги для укриття

Не забудьте про ремонт

Насамкінець, хотілося б дати ще кілька порад аматорам. Весна і літо — гаряча пора для тих, хто працює на городі і в садку. Саме тому восени і взимку не слід забувати про ремонт старих і встановлення нових шпалер. Адже з початком нового сільськогосподарського сезону для цього бракуватиме часу.

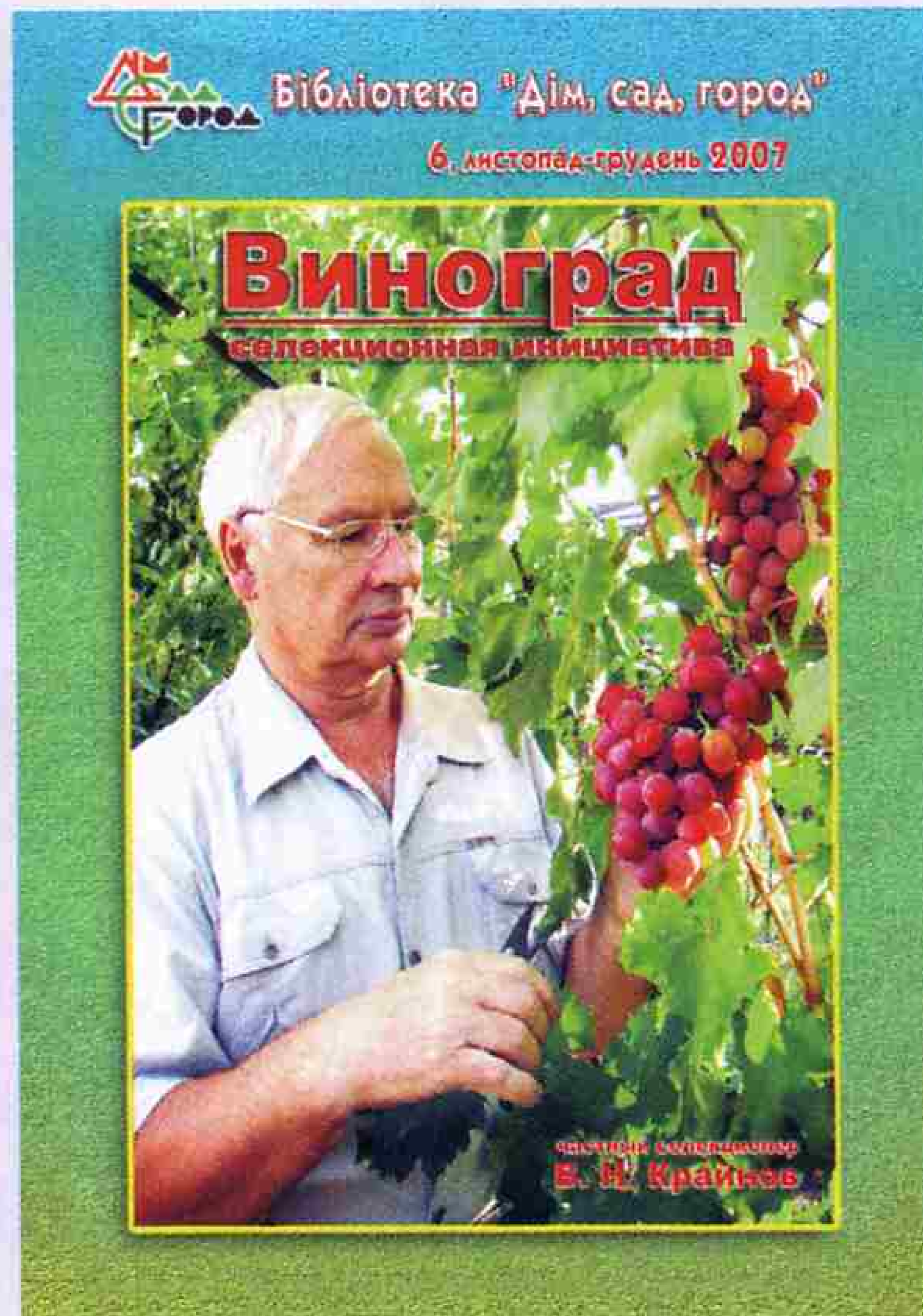
Ще одна порада. Навесні, щойно пригріє сонце, господарям кортить подивитися, як перезимував їхній виноградник. Якщо він розташований у зоні укривного виноградарства, раджу збільшити кількість віддушин, піднімаючи краї поліетиленової плівки, щоб запобігти утворенню конденсату на її внутрішній поверхні.

І про головне. Як зазначалося вище, для нормального росту й щедрого плодоношення виноградним рослинам потрібне таке розташування у просторі, яке б дало їм змогу щонайкраще використати сонячну енергію.

Окрім того, ще до висаджування винограду слід визначитися, з якою метою його вирощуватимете — для потреб своєї родини, реалізації врожаю на ринку або просто для задоволення. Від цього значною мірою залежатиме вибір типу шпалери та виконання тих чи інших агротехнічних заходів і прийомів на винограднику.

Сподіваюся, знання всіх цих тонкощів допоможе вам забезпечити максимальну врожайність з кожного куща винограду на вашій присадибній або дачній ділянці.

М.І.Ливаренко,
вул. Кононенка, 46-А, м. Луганськ, 91007

"Виноград. Селекционная инициатива"

Виноградарям-аматорам добре відоме ім'я Віктора Миколайовича Крайнова з м. Новочеркаська. Його гібридні форми і сорти завоювали популярність і посіли достойне місце на ділянках українських виноградарів. Не секрет, що багато колекціонерів хотіли б мати певні сорти одними з перших. Задля цього, а також аби більше довідатися про досвід виведення і вирощування нових сортів вже вдруге поспіль збираються виноградарі-аматори в Києві. Віктор Миколайович щедро ділиться здобутками, відповідаючи на всі запитання, які цікавлять колег.

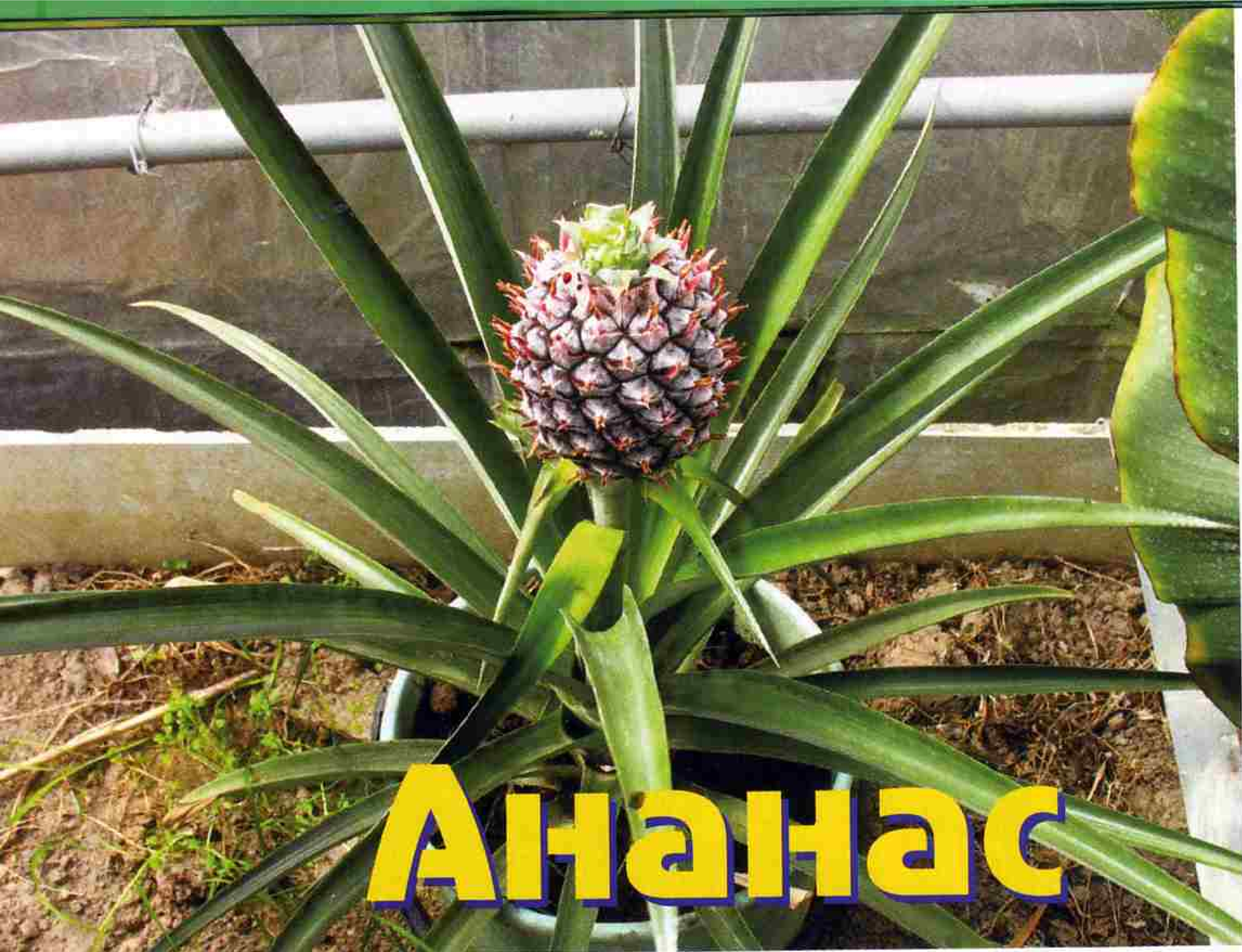
Читачі нашого журналу неодноразово висловлювали побажання надрукувати книгу про новинки любительської селекції. То ж нещодавно у "Бібліотеці "Дім, сад, город" видана брошура В.М.Крайнова "Виноград. Селекционная инициатива". У ній автор розповідає про селекцію винограду, дає поради щодо вирощування саджанців. Проте для колекціонерів і досвідчених виноградарів найбільшу цінність мають фотознімки і характеристики нових сортів — а їх у брошурі більш як 30. Тут як уже добре відомі і популярні Первозванний, НіЗіна, Благовест, Атаман, так і зовсім нові: Симпатія, Рубіновий ювілей, Нінель та ін.

Перші читачі вже надіслали свої схвальні відгуки про видання.

Усі бажаючі можуть придбати брошуру В.М.Крайнова у редакції журналу "Дім, сад, город" за адресою: м. Київ, вул. Академіка Заболотного, 19. Брошуру можна також замовити і отримати поштою післяплатою.

Замовлення надсилайте за адресою:
02002, м. Київ-2, п/с 208, ЦП "ДСГ".

Варто зазначити, що видання недешеве, розраховане на тих, кому справді потрібна інформація про новинки у селекції винограду. До речі, вартість брошури визначили демократично на семінарі виноградарів-любителів, там вона коштувала 20 грн. Відділ реалізації редакції визначив ціну: придбати і замовити в редакції брошуру можна за 14 грн.

Ананас у квартирі

Виростити ананас у кімнатних умовах нескладно. Для розмноження краще всього використовувати бічні й прикореневі відсадки з дорослої рослини. Вони з'являються під час плодоношення або після нього. Можна пробувати садити і верхівку плоду. Укорінюються і ті й ті однаково, проте верхівкову розетку зрізують гострим чистим лезом з частиною повністю достиглого супліддя, а бічні й прикореневі відсадки акуратно виламують після того, як вони досягнуть 15–20 см у довжину. Найвеликоплідніші супліддя утворюються на рослинах, одержаних з верхівкової розетки.

Садіння живців

Садять живці не відразу, а через 4–7 днів. Тоді поранена поверхня зрізів підсихає, що запобігає проникненню в рослину хвороботворних бактерій, які спричиняють загнивання тканин. Основи живців повинні бути гладенькими, без заусениць. Підсушувати зріз краще в неосвітленому місці за кімнатної температури, підвісивши пагін "головою донизу". Такий живець ананаса може зберігатися без води декілька місяців, після чого благополучно укорінюється: Коли зріз зарубцюється, рослину можна висаджувати, для гарантії припудривши все ж таки основу подрібненим деревним попелом. Субстрат краще скласти з дернової і листяної землі, верхового торфу, березової тирси і грубозернистого піску (3:2:2:2:1). Всі компоненти ретельно перемішати і засипати в ємкість, не ущільнюючи. Для вирощування краща широка й низька ємкість (10–15 см), оскільки коренева система ананаса розташовується у верхньому шарі ґрунту. В такому посуді зберігається повітропроникність субстрату. Якщо дозволяє площа, великі екземпляри можна пересадити в широкі баки або кадовби з дренажними отворами. Тоді вдається одержати супліддя масою до 1,5 кг.

Живець акуратно вдавлюють у пухкий субстрат на глибину 2,5–3 см і поливають слабким (рожевим) розчином перманганату калію. Щоб підтримати постійну вологість, рослину накривають скляною банкою або поліетиленовим пакетом, надітим на 4 стрижні, укріплені навкруги саджанця так, аби плівка не торкалася листків. Тоді конденсат стікатиме в горщик по стінках пакета, нижні краї якого можна стягнути навкруги горщика гумкою. Слід уникати потрапляння прямого сонячного проміння. Температура субстрату не повинна бути нижче 25°С. Час вкорінення живця коливається від 1 до 2 місяців і залежить від умов і агротехніки. Першою ознакою утворення коріння служить поява нового яскраво-зеленого листя, при цьому старі листки дещо "розвалюються" в боки від вертикалі й вісі. Для молодої рослини приготуйте пухкий, водо- і повітропроникний субстрат (він не повинен надалі ущільнюватися навіть без розпушування) – суміш дернової землі, перегною, верхового торфу і річкового грубозернистого піску (3:2:3:1). Іноді додають 2 частини перепрілої трухлявої березової деревини.

Пересаджування

Пересаджувати рослину краще в теплу пору року, коли температура ґрунту в горщику буде 20–25°С. На дно посудини насипають керамзит, дрібні шматочки деревного вугілля або биту цеглу шаром 1,5–2 см, потім приготовлений субстрат (тижнів за два до цього його слід пропарити). Рослину акуратно витрушують з колишнього посуду і переносять у новий. При цьому треба по можливості зберегти на корінні частинки грунту. Розпрямивши корені по горизонталі, їх засипають землею на 2–3 см вище за колишній рівень. Це сприяє закріпленню рослини і розвитку додаткового коріння. Після пересаджування ананас рясно поливають теплим блідо-рожевим розчи-

ном перманганату калію і підв'язують до кілочків. Через 2–3 тижні опори прибирають.

Світло

Ананаси – світлолюбні рослини, їх слід тримати на південних або південно-східних вікнах без притінення. На північних вікнах розвиток ананаса сповільнюється, добитися плодоношення навряд чи вдасться. В осінньо-зимовий період рослини бажано підсвічувати люмінесцентними лампами упродовж 8–10 годин на добу. На дорослу рослину достатньо однієї лампи ЛБ. Не рекомендується повертати ананас, що стоїть на підвіконні. Він цілком нормально розвивається при однобічному потоці світла. Показник достатнього освітлення – великі "нерозвалені" зелені листки і світло-малинові кінчики у молодих. За необхідності можна користуватися додатковим світлом цілий рік (влітку достатньо 4–5 годин).

Полив

У жаркий період ананас потребує рясного зволоження. При поливі стежать, щоб земляна грудка повністю насищалася водою, яку заздалегідь кип'ятять або добу відстоюють і використовують завжди підігрітою до 30–35°С, оскільки ріст сповільнюється вже при температурі ґрунту 20°С. Взимку, коли температура опускається до 13–15°С полив повністю припиняють. За таких умов сухий період з листопада по березень не шкодить рослині. Щоб розвиток не зупинявся і взимку, потрібно підігріти ґрунт до 22–25°С і одночасно збільшити освітленість. В теплу пору влаштовуйте рослині душ.

Хвороби

У ананаса головним чином зустрічається один шкідник – несправжня щитівка. Знищити її нескладно – 9 г 3%-ного карбофосу розбавити в 1 л води, обприскувати 3 рази через 7 днів. Цього достатньо. Для профілактики корисно обприскувати слабким розчином марганцівки. Взимку стежте, щоб гарячі сухі потоки повітря від батарей центрального опалювання не потрапляли на листки, бо це може спричинити засихання їх кінчиків.

Живлення

Ананас потребує посиленого живлення, головним чином азотного. В період активної вегетації один раз на 15 днів його слід підживлювати настоєм коров'яку. Для приготування добрива відро (10 л) на третину заповнюють гноєм і доливають об'єм, що залишився, теплою водою. Протягом 3–5 днів настій періодично перемішують; після того, як бродіння припиниться (через 10–12 днів), розбавляють водою у 8 разів. Інші види добрив до початку плодоношення можна не використовувати. Для кращого плодоношення в домашніх умовах необхідна стимуляція. Проводити її можна, коли рослина повністю сформувалася: довжина дорослого листя – 60–70 см, діаметр основи розетки – 6–10 см. Як стимулятор використовують карбід, шматок масою 10–15 г опускають у літрову банку з водою. Після реакції виділення ацетилену 20–30 мл рідини заливають у розетку листків, де розташована точка росту, через день – ще стільки ж тим же розчином. Робити це слід тільки в теплу пору року. Через 1,5–2 місяці в центрі розетки з'являється квітконос. Ґрунт у цей час має бути постійно вологим. З моменту

появи квітконоса азотне підживлення слід замінити комплексним добривом з мікроелементами ("ВИТО",ризька суміш) у дозуванні, вказаному для квіткових культур.

Плодоношення

Суцвіття ананаса складається більш ніж із 100 щільно зрощених квіток, з яких потім і сформується супліддя. Цвітіння триває 1–2 тижні. Видовище невимовно красиве. А запах від ананаса-плоду наповнюватиме будинок своїм прекрасним ароматом не один місяць. Як тільки супліддя починає збільшуватися, треба знову перейти до азотного підживлення. Від цвітіння до повного достигання минає 4–7 місяців. Верхівкова розетка, що з'явилася над супліддям, затримує його розвиток. Щоб уникнути цього, у неї прищипують точку росту (краще відразу після цвітіння). Прищипування повторюють кілька разів. Через деякий час супліддя набуває бурштиново-жовтого забарвлення. В домашніх умовах воно буває масою від 500 до 1500 г. Смак і аромат ананаса, вирощеного на підвіконні, кращий, ніж у купленого в магазині. Він не викликає печії, позаяк повністю достигає на рослині.

Віталій Маркуш,
вул. Челябінська, 56, кв. 72, м. Київ, 02002,
тел. 8 (044) 2275356, 8 (067) 3683339

Не погоджуюсь з професором

Прочитавши статтю "Капітальна реконструкція старих садів" (ДСГ № 9, 2007 р.), зрозумів, що всім фермерам, виробничникам і взагалі людям, які планують щось виростити і заробити якусь копійку, такі статті читати раджу, але з метою, аби дізнатися, як не слід робити.

І ось чому.

Автор радить відмовитися від карликових і напівкарликових підщеп, бо вони мають неглибоку кореневу систему і "вимерзають". Особисто в нього таки вимерзли. (Де така Якутія в Україні?).

Досвід успішних садівників України свідчить про протилежне.

Переконаний, що, причина загибелі дерев у п. Калашника інша (недбальство, бур'яни, відсутність мульчі, рідко об'єктивні причини, що пов'язані з особливостями конкретної ділянки).

Маю власний досвід вирощування дерев яблуні на підщепі ММ 106 в найрізноманітніших місцях м. Хмельницького, навіть таких, як окультурений луг у долині Південного Бугу чи випалений сонцем крутий південний схил.

Висаджуючи хмельниччанам приватні садки, доводиться давати відповідні рекомендації залежно від якості ґрунту, напрямку схилу, відкритості чи закритості від панівних вітрів тощо. Не гинуть мої сади і багато з них уже з успіхом плодоносять навіть на болоті. Правда ще й у тому, що підбору сортів для таких садів я надаю одне із першочергових значень, якщо не основне.

Поради автора вирощувати Кальвіль сніговий, Джонатан, Бойкен, Пепінку викликають подив, сміх та обурення і нічого іншого!

"Гарний букет". Тут вам і пізній вступ у плодоношення, і парша, і дрібноплідність, і посередні смакові якості.

Можливо, комусь із читачів плоди цих сортів ще подобаються. Тоді розповім, як омолодити і сформувати крону. Будьте уважні (ні в п. Калашника, ні в Н. Курдюмова такого не прочитаєте).

Не вірте, що дерево має бути не вище якихось там заданих метрів. Найчастіше проблемою старих дерев є те, що їм не вистачає місця, і що вони вже призупинили ріст. Робимо так: зберігаємо центральний стовбур і горизонтальні (або майже горизонтальні) гілки. Інші вирізуємо. Із залишених – нижні мають бути довшими, середні коротшими, а верхні ще коротшими. Дерево має вигляд піраміди, конуса, як ялинка, – "веретено", але величезне.

Нижній діаметр такого дерева до 3–3,5 м, а висота – "до неба". По таких гілках стокілограмова людина легко піднімається на шестиметрову висоту (сам перевіряв), врожай доступний, його легко збирати. Плоди гарні, добре освітлені. За пару років настає баланс між ростом і плодоношенням. Під час обрізування немає що різати, якщо якась верхня гілочка обігнала нижню – вкоротимо. Дерево саме вирішує, коли зупинитись у рості (з'являється бокова гілочка замість провідника).

Коли ж зріжете дерево на висоті 3–3,5 м, як радить автор, отримаєте багатопагонового віника, якого знову і знову потрібно буде обрізувати. Але якщо потрібні дрова, то так і робіть.

Тепер про книги Н. Курдюмова. Вони корисні і потрібні хоча б для того, щоб навчитися не вирощувати ті ж таки дрова. Раджу їх читати і мати за підручника на етапі становлення садівником. Але для "асів" вони вже не є Біблією. Давно це помітив і передарував мислячим початківцям.

Вважав, що в садівництві вони не для професіонала, а от при вирощуванні винограду – вершина, а ж де там – відомий колекціонер і виноградар В. Ребристий з Мелітополя розвіяв мої сподівання.

Тож, коли професура цитує Ніка Курдюмова (до речі, прекрасного автора) – мені важкувато приховати усмішку.

Не радив би також формувати молоде деревце описаним у статті способом. Людина з досвідом має спрогнозувати, до чого призводить та чи інша дія.

Давайте спробуємо. Автор радить півтораметрову однорічку (зауважте – без пересаджування) зрізати на висоті 80 см. На другий рік має вирости 4–5 "гілочок". А здоровенну страшну рогатку з двох–трьох батогів (які знову доведеться різати) не хочете??? Але ж є технологія вирощування кронованих однорічок, чи вона авторові не відома?

Що головне в садівництві?

– Не дати дереву рости вверх, – відповідає журнальна стаття.

Гадаю, головне – не переставати вчитися. Таку думку ще раніше висловив В.Ф. Левенець з Кривого Рогу. (стаття "Вірний напрямок – інтенсивне садівництво", ДСГ № 5, 2005 рік). Він, до речі, і описав варті уваги сорти. Тодішня його стаття у багатьох має бути в рамці на стіні.

Владислав Бігун,
м. Хмельницький,
тел. 8 (067) 743-02-01

Від редакції. *Безперечно, майбутнє промислового садівництва в Україні за інтенсивною технологією, яка передбачає вирощування дерев на низькорослій підщепі, достатнє забезпечення елементами живлення, вологою, впровадження нових сортів тощо, яку гаряче обстоює у своїй статті п. Бігун.*

Але, як свідчать численні листи наших читачів, особливо з північно-східних областей України, є в нас місця з континентальним кліматом, де дуже складно вирощувати дерева, і яблуні зокрема, з неморозостійкою кореневою системою. Також на присадибних і дачних ділянках, навіть за сприятливих ґрунтово-кліматичних умов, не завжди є можливість дотримуватися у повному обсязі всіх елементів інтенсивної технології. Тому високорослі дерева на сіянцевій підщепі тут мають перевагу. На що звертав увагу у своїй статті п. Калашников.

До того ж, чи варто зовсім забути про "старі", але перевірені часом, незамінні на присадибних ділянках сорти: Кальвіль сніговий, Джонатан, Антонівка, Донешта, Пепін литовський, Слава переможцям тощо? А як ви гадаєте, шановні читачі? Хотілось би, щоб ви поділилися власними думками щодо цього на сторінках "ДСГ".

Галина Корнієнко

Лютий

пн		4	11	18	25
вт		5	12	19	26
ср		6	13	20	27
чт		7	14	21	28
пт	1	8	15	22	29
сб	2	9	16	23	
нд	3	10	17	24	

КВІТИ УКРАЇНИ
Індекс 74275

2008

Березень

пн		3	10	17	24	31
вт		4	11	18	25	
ср		5	12	19	26	
чт		6	13	20	27	
пт		7	14	21	28	
сб	1	8	15	22	29	
нд	2	9	16	23	30	

2008

Квіти України
Індекс 74275

Я Намалюю Дощ

Квітень

пн		7	14	21	28
вт	1	8	15	22	29
ср	2	9	16	23	30
чт	3	10	17	24	
пт	4	11	18	25	
сб	5	12	19	26	
нд	6	13	20	27	

Квіти України
Індекс 74275

2008

Травень

пн		5	12	19	26
вт		6	13	20	27
ср		7	14	21	28
чт	1	8	15	22	29
пт	2	9	16	23	30
сб	3	10	17	24	31
нд	4	11	18	25	

2008

Квіти України
Індекс 74275

Одна Калина

Абрикосове Літо

Червень

пн		2	9	16	23	30
вт		3	10	17	24	
ср		4	11	18	25	
чт		5	12	19	26	
пт		6	13	20	27	
сб		7	14	21	28	
нд	1	8	15	22	29	

Квіти України
Індекс 74275

2008

Липень

пн		7	14	21	28
вт	1	8	15	22	29
ср	2	9	16	23	30
чт	3	10	17	24	31
пт	4	11	18	25	
сб	5	12	19	26	
нд	6	13	20	27	

2008

Квіти України
Індекс 74275

Казки Пушкіна

Танцююча Королева

Серпень

пн		4	11	18	25
вт		5	12	19	26
ср		6	13	20	27
чт		7	14	21	28
пт	1	8	15	22	29
сб	2	9	16	23	30
нд	3	10	17	24	31

Квіти України
Індекс 74275

2008

Вересень

пн	1	8	15	22	29
вт	2	9	16	23	30
ср	3	10	17	24	
чт	4	11	18	25	
пт	5	12	19	26	
сб	6	13	20	27	
нд	7	14	21	28	

2008

Квіти України
Індекс 74275

Мадам Брошкіна

Дельфін і Русалка

Жовтень

пн		6	13	20	27
вт		7	14	21	28
ср	1	8	15	22	29
чт	2	9	16	23	30
пт	3	10	17	24	31
сб	4	11	18	25	
нд	5	12	19	26	

Квіти України
Індекс 74275

2008

Листопад

пн		3	10	17	24
вт		4	11	18	25
ср		5	12	19	26
чт		6	13	20	27
пт		7	14	21	28
сб	1	8	15	22	29
нд	2	9	16	23	30

2008

Квіти України
Індекс 74275

Маестро Листопад

Карнавальна Ніч

Грудень

пн	1	8	15	22	29
вт	2	9	16	23	30
ср	3	10	17	24	31
чт	4	11	18	25	
пт	5	12	19	26	
сб	6	13	20	27	
нд	7	14	21	28	

Квіти України
Індекс 74275

2008

Садово-городній ка

Місяць, зорі

Календар складено на основі вивчення проходженн та вплив на сільськогосподарську діяльність людини

	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень
Пн.						
Вт.	1			1		
Ср.	2			2		
Чт.	3			3	1	
Пт.	4	1		4	2	
Сб.	5	2	1	5	3	
Нд.	6	3	2	6	4	1
Пн.	7	4	3	7	5	2
Вт.	8	5	4	8	6	3
Ср.	9	6	5	9	7	4
Чт.	10	7	6	10	8	5
Пт.	11	8	7	11	9	6
Сб.	12	9	8	12	10	7
Нд.	13	10	9	13	11	8
Пн.	14	11	10	14	12	9
Вт.	15	12	11	15	13	10
Ср.	16	13	12	16	14	11
Чт.	17	14	13	17	15	12
Пт.	18	15	14	18	16	13
Сб.	19	16	15	19	17	14
Нд.	20	17	16	20	18	15
Пн.	21	18	17	21	19	16
Вт.	22	19	18	22	20	17
Ср.	23	20	19	23	21	18
Чт.	24	21	20	24	22	19
Пт.	25	22	21	25	23	20
Сб.	26	23	22	26	24	21
Нд.	27	24	23	27	25	22
Пн.	28	25	24	28	26	23
Вт.	29	26	25	29	27	24
Ср.	30	27	26	30	28	25
Чт.	31	28	27		29	26
Пт.		29	28		30	27
Сб.			29		31	28
Нд.			30			29
Пн			31			30

Умовні позначення на садово-городньому календарі

(час київський)

Жовтий колір – висаджування і догляд за однорічними рослинами з надземним урожаєм, такими як огірки, перець та інші овочі, плоди яких ростуть над землею і з насінням усередині плодів.

Зелений колір – висаджування і догляд за однорічними рослинами з надземним урожаєм, такими як капуста, салат та іншими овочами, з яких люди споживають листя. Висаджування і догляд однорічних квітів, наприклад, айстри, календула, настурція.

лендар на 2008 рік

і врожай

Місяця навколо Землі та знаків Зодіаку в 2008 році
алежно від руху небесного супутника нашої планети.

Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	
		1 жовтий			1 жовтий	Пн.
1 помаранчевий		2 помаранчевий			2 помаранчевий	Вт.
2 коричневий		3 помаранчевий	1 синій		3 помаранчевий	Ср.
3 червоний		4 коричневий	2 синій		4 зелений	Чт.
4 коричневий	1 червоний	5 коричневий	3 жовтий		5 зелений	Пт.
5 коричневий	2 червоний	6 синій	4 жовтий	1 синій	6 жовтий	Сб.
6 жовтий	3 помаранчевий	7 помаранчевий	5 синій	2 жовтий	7 помаранчевий	Нд.
7 жовтий	4 помаранчевий	8 коричневий	6 синій	3 зелений	8 помаранчевий	Пн.
8 зелений	5 помаранчевий	9 коричневий	7 жовтий	4 помаранчевий	9 синій	Вт.
9 зелений	6 помаранчевий	10 коричневий	8 помаранчевий	5 помаранчевий	10 синій	Ср.
10 зелений	7 коричневий	11 синій	9 помаранчевий	6 помаранчевий	11 червоний	Чт.
11 коричневий	8 синій	12 синій	10 помаранчевий	7 жовтий	12 червоний	Пт.
12 жовтий	9 синій	13 коричневий	11 зелений	8 зелений	13 червоний	Сб.
13 зелений	10 жовтий	14 червоний	12 зелений	9 помаранчевий	14 зелений	Нд.
14 синій	11 жовтий	15 червоний	13 зелений	10 синій	15 помаранчевий	Пн.
15 жовтий	12 коричневий	16 червоний	14 червоний	11 синій	16 помаранчевий	Вт.
16 зелений	13 коричневий	17 помаранчевий	15 червоний	12 червоний	17 помаранчевий	Ср.
17 червоний	14 зелений	18 синій	16 червоний	13 червоний	18 помаранчевий	Чт.
18 червоний	15 зелений	19 коричневий	17 помаранчевий	14 червоний	19 жовтий	Пт.
19 червоний	16 червоний	20 жовтий	18 помаранчевий	15 помаранчевий	20 жовтий	Сб.
20 помаранчевий	17 червоний	21 жовтий	19 жовтий	16 помаранчевий	21 жовтий	Нд.
21 зелений	18 червоний	22 зелений	20 зелений	17 помаранчевий	22 зелений	Пн.
22 зелений	19 помаранчевий	23 зелений	21 синій	18 помаранчевий	23 зелений	Вт.
23 зелений	20 помаранчевий	24 зелений	22 синій	19 помаранчевий	24 синій	Ср.
24 жовтий	21 коричневий	25 коричневий	23 помаранчевий	20 помаранчевий	25 синій	Чт.
25 синій	22 синій	26 помаранчевий	24 помаранчевий	21 зелений	26 червоний	Пт.
26 синій	23 зелений	27 помаранчевий	25 помаранчевий	22 жовтий	27 червоний	Сб.
27 помаранчевий	24 помаранчевий	28 червоний	26 синій	23 жовтий	28 червоний	Нд.
28 помаранчевий	25 жовтий	29 червоний	27 зелений	24 помаранчевий	29 помаранчевий	Пн.
29 коричневий	26 коричневий	30 червоний	28 червоний	25 помаранчевий	30 помаранчевий	Вт.
30 коричневий	27 коричневий		29 червоний	26 червоний	31 помаранчевий	Ср.
31 червоний	28 помаранчевий		30 червоний	27 червоний		Чт.
	29 червоний		31 коричневий	28 червоний		Пт.
	30 червоний			29 синій		Сб.
	31 червоний			30 жовтий		Нд.
						Пн.

Синій колір – висаджування і догляд за дворічними і багаторічними рослинами, а також однорічними, які дають урожай у землі, та цибулинними квітами, висаджують дерева і кущі.

Коричневий колір – висаджування і догляд за декоративними рослинами.

Помаранчевий колір – перекопування грунту, удобрення й підживлення рослин, обрізування дерев і кущів.

Червоний колір – несприятливі дні для висаджування та висівання насіння всіх рослин.

Як відомо, ґрунт – це ланка, що зв'язує живу і неживу природу. Процес його утворення тісно пов'язаний з кліматом даного регіону, його рослинністю, рельєфом, діяльністю мікроорганізмів, мінеральним складом підґрунтя і працею людини. На жаль, нині нерідко саме діяльність людини відіграє вирішальну роль у видозміненні родючих ґрунтів, які є чи не найдорожчим багатством сільськогосподарських країн. Про проблеми обробітку й поліпшення ґрунтів, а також шляхи їхнього вирішення ми запитали у начальника служби з питань рослинництва Управління агропромислового розвитку Богуславської районної державної адміністрації Київської області, експерта-дорадника Олександри Іванівни Ткаліч.

– Олександро Іванівно! Структура ґрунту за створення сприятливого водного й повітряного режимів є одним з вирішальних факторів його родючості. А чи можна самостійно визначити механічний склад ґрунту на ділянці?

– Залежно від вмісту глини й піску ґрунти поділяються на такі групи: легкі, середні суглинкові, важкі глинисті. Кращим ґрунтом щодо механічного складу є легко- й середньосуглинкові, які мають найсприятливіший водний, повітряний і поживний режим.

Поліпшення структури ґрунту – проблема нагальна

Один з найпростіших способів визначення механічного складу ґрунту – жменю землі скачати у ковбаску. Якщо вона не формується – ґрунт піщаний, якщо формується і розсипається – суглинковий, якщо не розсипається – глинистий.

Не можна від землі лише брати

Щодо родючості ґрунту, тобто його здатності забезпечувати рослини вологою, повітрям і поживними речовинами під час вегетації, вона значною мірою визначається кількістю та якістю гумусу (перегною), утворення якого здійснюється під впливом мікроорганізмів з рослинних і тваринних решток.

Основний фонд орних земель у нас на Київщині становлять чорноземи, найродючіші ґрунти в світі, та дерново-середньопідзолисті супіщані ґрунти, перевага яких полягає в тому, що вони порівняно добре утримують вологу у верхніх шарах, містять значну кількість гумусу. На них добре ростуть картопля, гречка, озима пшениця, озиме жито, кукурудза, льон, цукрові буряки.

Однак ґрунти Київщини потребують поліпшення – підвищення вологоємності, збагачення на поживні елементи та зниження кислотності. У нас, як і на більшості території країни, спостерігається зменшення родючих земель внаслідок ерозійних процесів, повторного засолення, забруднення промисловими відходами. Приміром, еродовані ґрунти Кагарлицького й Миронівського районів Київської області становлять близько 68%, Богуславського – 72%. На жаль, нині значна частина українських чорноземів втрачає третину гумусу.

– Як же запобігти руйнуванню структури орних ґрунтів?

– Призупинити розвиток негативних процесів допоможуть такі заходи, як підвищення родючості ґрунтів, запобігання водній і вітровій ерозії та повторному засоленню. Суттєвими є також ощадливість під час відведення земель для народногосподарського використання та виконання рекультивації угідь після видобування корисних копалин, торфовиробок.

Лише за дотримання таких вимог та розумної взаємодії із природою можна отримувати щороку високі й сталі врожаї сільськогосподарських культур.

Особливості боротьби з бур'янами

– Проблема боротьби з бур'янами у посівах сільськогосподарських культур, мабуть, така ж стара, як і весь наш світ. Гостро стоїть проблема високої забур'яненості посівів і в Україні. Щоправда, нині в арсеналі кожного городника є чимало досконалих агротехнічних заходів, якими вони користуються, щоб подолати цих "нахаб". Допомагає також великий досвід застосування гербіцидів, якими селян озброїла проти бур'янів сучасна наука. Та чи завжди ці агротехнічні прийоми спрацьовують?

– Не завжди і не повсюдно. Щоб подолати ворога, потрібно його добре знати. Тож дуже важливо вивчити особливості формування, ріст і розвиток різних видів бур'янів, аби розробити ефективні методи боротьби з ними. Приміром, вивчення календаря формування травостою бур'янів відіграє важливу роль у розробці програми боротьби з бур'янами. Скажімо, такі бур'яни, як вівсюг, лобода біла, водяний перець починають проростати і ростуть з 15 березня по 15 квітня. Їхнє проростання, зокрема у вівсюга і водяного перцю, знижується з 1 по 30 травня, а в лободи білої – наприкінці літа. Амброзія полинолиста починає проростати з 1 по 30 квітня, а закінчується її проростання наприкінці літа. І це лише кілька бур'янів. Окрім них, на орних землях протягом останніх років масово розмножились такі багаторічні види бур'янів, як осот рожевий, березка польова, пирій повзучий та інші шкодочинні види.

Фахівці стверджують, що за вегетаційний період на 1 $м^2$ орних земель з глибини до 5 см за оптимальних умов здатні прорости в середньому від 1121 до 2237 шт. бур'янів. Тож це обов'язково слід враховувати під час розробки комплексної системи боротьби проти шкодочинних бур'янів.

Ще один важливий момент – проростання глибоко загорнутих насінин бур'янів буде зменшуватися порівняно з насінинами, які перебувають ближче до поверхні ґрунту.

Отже, ретельний обробіток ґрунту сприяє ефективній боротьбі з одно- й багаторічними бур'янами, особливо з

невисокими. Адже утворення травостою бур'янів різко знижується, якщо насінини будуть загорнуті в ґрунт на глибину понад 5 см. Особливо це стосується тих видів, які мають дрібне насіння.

Однак слід враховувати, що життєздатність насіння бур'янів, глибоко загорнутих у ґрунт, зберігається до того моменту, коли внаслідок наступного обробітку ґрунту вони повернуться на поверхню, тобто для них будуть створені сприятливі умови для проростання.

– За недбалого ставлення господарів до ґрунтів культурні рослини найчастіше потерпають від нестачі азоту, фосфору, калію. Конкуренцію в отриманні цих елементів їм знову ж таки створюють бур'яни. Чи не так?

– Звичайно! Але насамперед хочу сказати про стан вологозабезпечення ґрунту. Бур'яни створюють конкуренцію культурним рослинам за запаси доступної вологи в ґрунті, особливо в тих районах, де кількість її обмежена. Так, за недостатнього агротехнічного контролю бур'яни здатні виносити з ґрунту за вегетаційний період від 80 до 120 мм продуктивної вологи на 1 га орних земель.

А щодо елементів, які ви назвали, то, за даними фахівців, за перші 70–80 днів від часу появи сходів у посівах культурних рослин комплекс бур'янів здатний поглинати з ґрунту найдоступніші форми сполук мінерального живлення – азот (160–200 кг/га), фосфор (55–90), калій (170–250 кг/га). Безумовно, це відбувається за недотримання агротехнічних умов та відсутності необхідного рівня захисту посівів від бур'янів.

Усе це негативно позначається на продуктивності посівів сільськогосподарських культур, яка суттєво зменшується від наявності бур'янів. Інколи внаслідок надмірного висушування й виснаження ґрунтів урожай сільськогосподарських культур значно знижується, а за великого забур'янення культурні рослини взагалі гинуть.

Звичайно ж, такого не можна допускати. Тому необхідним є виконання насамперед такого агротехнічного заходу, як ретельний обробіток ґрунту, який має бути своєчасним і спрямованим на знищення бур'янів.

– Але ж система відповідних агроприйомів існує вже давно і вона добре відпрацьована. Чому ж тоді проблема й досі нерозв'язана?

– Безумовно, наші селяни накопичили великий досвід боротьби з бур'янами. Однак інколи ми забуваємо про такі нагальні питання, як збереження та нагромадження вологи. Адже нерідко боротьба з бур'янами стає першочерговим завданням, бо знищення бур'янів значною мірою сприяє зменшенню втрат вологи з ґрунту, про що вже йшла мова вище. Надзвичайно важливе значення також має проведення лущення, яке слід виконувати відразу після збирання культури-попередника, коли в ґрунті ще зберігається волога.

Головні критерії для добору гербіцидів

– За значної забур'яненості коренепаростковими бур'янами агротехнічні заходи посилюють застосуванням гербіцидів проти осотів та інших бур'янів. Нині вони набули неабиякої популярності серед працівників сільського господарства. За останніми даними, щорічно лише на закупівлю гербіцидів на планеті витрачають близько 15–16 млрд. дол. США. Отже, якщо людство застосовуватиме проти бур'янів новітні технології, потужну сучасну техніку і гербіциди, воно може вважати себе переможцем у цій боротьбі?

– Усі вище перелічені заходи нині вкрай потрібні селянам. Однак і тут є свої тонкощі і секрети, які слід обов'язково враховувати сільгоспвиробникам. Зокрема щодо гербіцидів. Як же правильно підібрати гербіциди для застосування в тому чи іншому господарстві і за якими критеріями це слід робити?

Головними критеріями при формуванні асортименту гербіцидів для господарства є такі:

– висока біологічна ефективність проти якнайширшого спектру бур'янів;

– толерантність до культури;

– максимальна незалежність від погодних факторів;

– широке вікно внесення;

– технологічність (зручність, розчинність, транспортування, зберігання, запах);

– безпека для персоналу та довкілля;

– виправдана вартість гектарного обробітку.

Лише за врахування всіх цих важливих чинників боротьба з бур'янами за допомогою гербіцидів буде успішною. Слід також враховувати і те, що різновиди бур'янів і різні їх біотипи порізному "сприймають" гербіциди. Приміром, певна популяція бур'янів поки що найменш стійка до сприймання гербіцидів, однак вона згодом може стати дуже стійкою. Такий селекційний відбір відбудеться за умови багаторазового використання одного й того ж самого гербіциду на одному й тому ж полі. Як наслідок – кількість бур'янів, стійких до гербіцидів, значно зросте, що, до речі, і відбувається протягом останніх років.

– А чи можна поліпшити ситуацію, яка склалася?

– Насамперед, необхідно довести до мінімальної стійкість бур'янів до гербіцидів, а для цього сільгоспвиробникам слід застосовувати сівозміну й ротацію гербіцидів, змінюючи місце дії препаратів.

Окрім того, незалежно від способу використання і кількості проходів техніки якісне загортання гербіцидів у ґрунт буде ефективним лише тоді, коли він буде сухим і достатньо вологим.

– Отже, аналізуючи причини виникнення проблем, про які йшла мова в цій статті, – погіршення структури ґрунту та поширення бур'янів на орних землях – слід констатувати, що в останні роки на території України відбувається значне зниження культури землеробства, не завжди дотримуються вимоги агротехніки під час обробітку ґрунту, а також сівозміна, строки сівби й збирання сільськогосподарських культур. І, що дуже важливо, не завжди виважено проводиться необхідний комплекс заходів боротьби з бур'янами…

– На жаль, саме так. Тому насамкінець хотілося б ще раз наголосити, що земельні ресурси не належать до категорії невичерпних. А відтак представникам владних структур, керівникам відповідних відомств та установ, власникам фермерських і приватних господарств слід подбати, щоб у такій потужній сільськогосподарській державі, як Україна, через великий розвиток промисловості, зростання міст, відведення земельних ділянок під промислове й житлове будівництво, гірничих розробок тощо площа сільськогосподарських угідь не зменшувалася, а ґрунти не втрачали своїх корисних властивостей. Тож дбаймо про це всі разом!

Розмову вела ***О. Кисленко***

НЕЗВИЧАЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДОМАШНЬОЇ МІНІФЕРМИ

Про методику Михайлівського акселераційного кролівництва в Україні вже відомо чимало. До цієї теми спостерігається також значний інтерес з боку різних газет і журналів. Адже така незвична методика мало кого залишає байдужим. Вона щоразу викликає безліч питань, запальних коментарів і прямо протилежних оцінок - від захоплення до повного неприйняття. Хоча, нічого дивного - акселераційний метод є настільки революційним, що всі звичні стандарти традиційного кролівництва він просто перевертає з ніг на голову...

Напевно, багато хто з читачів так чи інакше знайомий із загальноприйнятим способом розведення кроликів. Зазвичай тварини утримуються в простих клітках, встановлених, як правило, в сараї. Час від часу вони бідують від різних хвороб-епідемій, які викошують мало не все поголів'я. Не допомагають навіть регулярні щеплення. Такий плачевний стан справ до болю знайомий багатьом господарям практично в кожному регіоні країни. Причина цих бід полягає в сукупності негативних для кролика чинників: порушена екологія, негігієнічні умови утримання, годівля, що не відповідає природним потребам організму, різноманітні стреси призводять до масової загибелі, вагомих збитків і гірких розчарувань. За рік від тих тварин, що дивом залишилися живими, вдається все-таки одержати кілька кілограмів не дуже якісного м'яса і копійчаної вартості шкурки. Щоб отримати з такої, здавалося б, ризикованої справи істотну віддачу - подібна можливість для звичайного кролівника видається просто фантастичною. Але, як виявляється, в акселераційному кролівництві все може бути зовсім навіть навпаки...

Нагадаємо, що акселераційну методику кролівництва винайшов академік І.М. Михайлов, відомий російський учений. Ігор Миколайович здійснив своє відкриття на основі серйозних біологічних і фізіологічних досліджень. Михайлов довів на прикладі кролика, що тварина, яка не отруює себе власними відходами і яка годується молоком матері до тримісячного віку, а також одержує досхочу тепла і кормів, може набагато швидше рости і продуктивніше розмножуватися без будь-яких ліків і щеплень. А заодно набуває особливих якостей м'яса і хутра, та ще й надзвичайно сильного імунітету до всіх хвороб! Технологія заснована на поглибленому вивченні потреб кролика і їх повному забезпеченні. Завдяки чому усуваються причини, що викликають в звичайному кролівництві поголовну захворюваність тварин, уповільнення росту молодняку, перевитрату кормів, низьку якість м'яса і хутра. На сьогодні акселераційне кролівництво в світі вже широко замінює звичайне. Про значимість відкриття багато що скаже такий факт: в Китаї цей метод включений в державну (!) програму розвитку сільського господарства...

Основа акселераційної методики - в застосуванні специфічної конструкції агрегату для утримання кроликів. Він представляє собою оригінальну ярусну споруду - МІНіферму (саме МІНіферму, а не клітку) з відповідними секціями для різних вікових груп. Працює така МІНіферма в напівавтоматичному режимі і вимагає для обслуговування тільки півгодини вільного часу раз на 7 днів. Адже годівниці і напувалки в ній сконструйовані таким чином, що якщо їх заповнити, то запасу корму і води вистачає на цілий тиждень і вони цілодобово доступні для тварин. Мало хто знає про головну особливість кролячого шлунку: вона така, що кролик повинен постійно щось жувати. Спеціальні спостереження показали, що дорослі особини приймають їжу до 80 разів на добу. При звичайному 2-3-разовому годуванні забезпечити природні потреби тварини неможливо. Крім того, організм кролика потребує значної кількості води. В МІНіфермі акселерат може пити її досхочу, а не тоді, коли наливає недбалий господар. Взимку вода підігрівається, а влітку - прохолодна. Вона ще й самоочищається завдяки особливій конструкції вакуумної напувалки. В результаті такого безперервного і повноцінного режиму харчування, як це не дивно, кормів кролик почав споживати в 4 рази менше. В МІНіфермі кролячі послід і сеча поступають в спеціальний піддон, який також замінюється раз на тиждень. Агрегат обладнаний спеціальною системою природно-примусової вентиляції повітря, внаслідок чого він не має неприємного запаху і не приваблює мух, а акселерат дихає тільки чистим повітрям. Експлуатація МІНіферми передбачає також електропідігрів маточників. В результаті застосування такого нововведення отримали подвійний ефект: зекономлена енергія кормів тепер спрямовується на бурхливий ріст, тобто - акселерацію; а ще стало можливим одержувати стабільні круглорічні окроли (кожен - по 8-15 кроленят) незважаючи на холоди і морози.

Завдяки акселераційній методиці молодняк кроликів харчується материнським молоком на протязі перших 3-х місяців життя, а далі вже переходить на звичайний корм. Оскільки на підсосі тварини знаходяться набагато довше, ніж звичайно, то їх організм одержує найбільш цінні речовини, тим самим набуваючи особливо сильного імунітету. Внаслідок цього, а також інших названих раніше чинників акселерат не хворіє взагалі. Росте він в 3 рази швидше від звичайного кроля: товарної ваги (4-6 кг) набирає всього за 4 місяці. Його молочне м'ясо винятково смачне, не містить холестерину, пестицидів, запаху власних випорожнень, будь-яких інших хімікалій. Як запевняють лікарі, воно навіть здатне виводити з організму людини радіацію, лікувати виразку шлунку і значно підвищувати імунітет. При вмілому господарюванні м'ясо одержують майже безкоштовно, тому що все повністю окуплює і приносить прибуток вже сама шкурка, а точніше хутро акселерата. Так-так, це не описка - саме хутро, яке називається «мікраксель». Адже у акселерата воно теж особливе: високоноске (гарантія на випадання ворсин - до 20 років) і надзвичайно гарне. За експертними оцінками спеціалістів за якістю і красою «мікраксель» прирівнюється до хутра песця, норки і навіть шиншили. З нього зазвичай шиють вишукані жіночі шуби, а також м'які і міцні ковдри з яскраво вираженим лікувальним ефектом.

Використання такої незвичайної ферми-агрегату в домашньому господарстві відкриває для її господаря нові, невідомі раніше можливості. Адже виготовити МІНіферму можна самостійно, площі вона займає всього 1,4 кв.м, а встановлюється в будь-якому зручному місці - навіть під вікном житлового будинку. Служить МІНіферма довго - 10-15 років. Один раз побудувавши, господар кожного наступного року отримує від неї (підходячи тільки раз в тиждень) не менше 100 кг чудового м'яса і 35-40 шкурок з красивим і особливо міцним хутром на одну повнорозмірну шубу. Виходить такий собі домашній «міні-цех», який сім'ю і нагодує, і одягне. При цьому істотно економляться корми, відсутні проблеми з кролячими хворобами, загибеллю і, відповідно, з ліками та щепленнями. А яке тут поле діяльності для ініціативних і заповзятливих! Бо ж можна і не однією МІНіфермою обзавестися, а, наприклад, кількома десятками. Адже клопотів з ними небагато - вправляється одна людина. А вкладені кошти в акселераційному кролівництві подвоюються з дивовижною швидкістю. Наприклад, вкладений господарем на початку року умовний капітал у розмірі 1000 гривень подвоюється вже через 4 місяці. Далі через кожні 4 місяці сума знову подвоюється, і в кінці року вже маємо 8000 гривень. В якій ще галузі відшукається такий вражаючий оборот коштів?

Безумовно, на перший погляд в акселераційній методиці розведення кроликів присутні багато незрозумілих і навіть «фантастичних» моментів. Причина - в недостатку інформації по цій темі. Той матеріал, що іноді трапляється, в більшості розрізнений, а іноді - навіть суперечливий. Але можемо порадувати читачів: по даній темі зовсім недавно видана спеціальна брошура під назвою «Необычайные возможности домашней МИНифермы». Поданий в ній систематизований матеріал допоможе вам повною мірою зрозуміти сутність революційного винаходу, побачити його переваги і перспективи, розповість про успішний практичний досвід. Видання буде цікавим і корисним кожному, хто цікавиться цією по-справжньому новою галуззю тваринництва.

Читачі журналу «Дім, сад, город» мають виняткову нагоду безкоштовно замовити брошуру «Необычайные возможности домашней МИНифермы» поштою. Для цього потрібно РОЗБІРЛИВО заповнити купон-замовлення (або ж просто написати заявку), разом з ним вкласти в конверт поштові марки на 1 грн. (для пересилки) і відправити його за адресою:

П/с 20 «Заявка-ДСГ», вул. Незалежності, 54,

смт. Стара Вижівка, Волинська обл., 44400

Шановні читачі! Акселераційна методика кролівництва, безумовно, варта належної уваги. Тому покваптесь ознайомитися з новими можливостями для успішного і прибуткового господарювання, що відкриваються з незвичайною домашньою помічницею - МІНіфермою!

лінія відрізу

КУПОН-ЗАМОВЛЕННЯ ДСГ

(заповнити розбірливо)

Прошу **безкоштовно** вислати за вказаною адресою брошуру "Необычайные возможности домашней МИНифермы". *Поштові марки на 1 грн. додаю.*

Ваші П.І.П.: ______________________

(прізвище)

____

(ім'я, по-батькові)

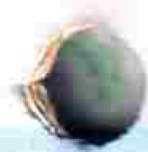
Ваша адреса : ______________________

____

(вулиця, номер будинку, квартири, населений пункт, район, область)

Індекс: ☐☐☐☐☐ *Підпис:* __________

лінія відрізу

Пропоную...

...насіння помідорів (100 сортів): Валентинівка, Виноградинка, Дісан, Княжич, Самсон, Чохлома, Юрмала, Кардинал, Злати пясци; перцю Хайг Ханг, Ланж Оранж, Біг Фут, Американський великоплідний, Бел Гой; огірків; баклажанів; динь; саджанці смородини, порічок (50 сортів); канни: (новинки) Шедевр, Розенкранцен, Хамелеон, Ореол (11 сортів); гладіолуси. Конверт – каталоги + пакет насіння.

Геннадій Сергійович Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...велику надранню ромашку, цибулини та дітки голландських сортів лілій, цибулини на вигонку. Конверт – каталог.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м. Чернігів, 14034

...голландські сорти лілії – цибулини та дітки, нові сорти гладіолусів. Конверт – каталог.

С.П. Крищенко,
бульв. Верховної Ради, 10, кв. 18, м. Київ, 02100

...насіння з Голландії, Франції, Італії, Данії, Америки, Японії. Овочі, квіти, екзотика та рідкісні, пряні, бобові (всіх відомих фірм). Засоби захисту рослин. Сітка огіркова (шпалерна) від птахів, укривний матеріал (спанбонд). Книги з овочівництва, садівництва, тваринництва. Ціни помірні. Оплата післяплатою.

О.Б. Солом'яна,
вул. Франка, 8/10, кв. 1, м. Київ, 01030

...для сучасного озеленення декоративно-квітуючі дерева та кущі, хвойні, багаторічники, плодові та ін. Конверт з маркою 85 коп. – безкоштовний кольоровий каталог.

М.Р. Бережнюк,
вул. Дорошенка, 7, с. Гніздичів,
Жидачівський р-н, Львівська обл., 81740,
тел. 8 (03239) 48-101; 8 (067) 918-74-74

...саджанці суниці, малини, смородини, аґрусу.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19611

...канни (30), тюльпани (90), нарциси, лілії, піони, хости, гладіолуси та ін. Картоплю Беллароза, суниці.

М.Г. Солдунова,
с. Сагунівка, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19644,
тел. 8 (0472) 34-23-21

...саджанці і насіння звичайних, нових, рідкісних культур та квітів з власної колекції, понад 800 найменувань. Конверт з марками на 1 грн. – об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...чорницю деревоподібну (16 сортів), новітні сорти хости (50), гейхери (10), тіарелли (5) та багато іншого. Конверт із зворотною адресою – каталог.

Марія Іванівна Теребич,
с. Хоросниця, Мостиський р-н, Львівська обл.,
81331, тел. 8 (097) 586-77-95, 8 (067) 926-19-48

...широкий вибір рідкісних рослин для відкритого ґрунту. Конверт – каталог.

Ярослав Дмитрович Гандзій,
с. Гніздичів, Жидачівський р-н, Львівська обл., 81740,
тел. 8 (067) 926-19-48, 8 (097) 586-77-95

...помідори 900 сортів. Колекція квітів, лікарських та інших культур. Конверт – каталог.

Олексій Іванович Кулик,
вул. Леніна, 67, с. Куземин, Охтирський р-н,
Сумська обл., 42752

...найкращі сорти жоржин для зрізу (250) недорого.

М.А. Бродович,
с. Красна, Надвірнянський р-н, Івано-Франківська обл., 78451,
тел. 8 (03475) 6-02-82

...чубуки комплексностійких сортів винограду.

Н.В. Загурська,
вул. Лісна, 26-а, с. Новомиколаївка,
Верхньодніпровський р-н, Дніпропетровська обл., 51653

...фермери та садівники, увага!
Оптовий продаж 3–6-річних напівкарликових яблунь та груш. Викопування та вивезення покупцем.

Віктор Мусійович Подгорний,
с. Полствин, Канівський р-н, Черкаська обл., 19033,
тел. 8 (098) 460-23-96

...кіз, козлів.

Тел. 8 (050) 517-33-62

...кітні зааненські кози. Будинок 14 х 18 м, 0,50 га городу.

О.Л. Любковський,
с. Осипівка, Ширяївський р-н,Одеська обл.,
тел. 8 (097) 147-84-51

...кращі сорти лілій на зріз, гладіолуси.

Євген Скобля,
вул. Милятинська, 3-а, кв. 1, м. Львів, 75024

...тюльпани 300 сортів (60 бахромчастих), нарциси, гіацинти, дрібноцибулинні, іриси, лілійники. Ціни низькі.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 100, м. Київ, 04074

...40 сортів гіацинтів, іриси, лілійники. Конверт – каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

...жоржини на зріз, конверт – каталог.

Світлана Валентинівна Матвійчук,
с. Стуфчинці, Хмельницький р-н, Хмельницька обл., 31323

...іриси (400 сортів), лілійники (100). Каталоги надсилаю поштою у ваших конвертах, розміщую на сайті WWW. sadcvetov.kiev.ua. та СД – дисках вартістю 25 грн.

Людмила Василівна Трошкіна,
а/с 21, м. Васильків-6, Київська обл., 08606,
тел. 8 (067) 952-37-32, 8 (04471) 5-28-89

...бульбоцибулини гладіолусів на зріз, вигонку, озеленення. Конверт – каталог.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...нові й рідкісні овочі та квіти: гомбо-фрукт, трихозант, африканський огірок, індійський огірок, антильський огірок, огірок-диня, баклажан-помідор, момордика, томатне дерево, кавалерська зірка, уйсун, суниця-шпинат, драконів фрукт та багато іншого.

а/с 78, м. Київ, 02154

...цибулини гладіолусів. Чудовий фотокаталог у вашому конверті.

М.В. Левчук,
а/с 272, м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл., 55001

...гладіолуси від колекціонера. Вишлю фотокаталог у вашому підписаному конверті.

а/с 17, м. Севастополь-05, 99005, "Фотокаталог"

...саджанці, чубуки винограду. Каталог.

Ю.О. Дворовенко,
вул. Гурамішвілі, 11/80, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...лілії, гладіолуси, тюльпани, нарциси, клематиси – сучасні сорти на зріз та для квітників. Низькі ціни, безкоштовні інструкції, консультації, каталог – у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук, Полтавська обл., 39608,
тел. 8 (05366) 68951

...фантастичні овочі та квіти.

М.П. Курінний,
вул. Суворова, 49, смт Високопілля, Херсонська обл., 74000

...постійно найкращі сорти суниці Ольвія, Кент, Веселка, Розана, Королева Єлизавета, Брайтон та інші (70). Малину, аґрус, ожину. Конверт – каталог.

Ю.В. Коміренко,
вул.Леніна, 399, с. Мошни, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19615, тел. 8 (0472) 30-29-28

...гладіолуси, саджанці, живці плодових дерев і кущів. Суницю садову. Конверт – каталог.

Наталія Селіна,
с. Гавронці, Диканський р-н, Полтавська обл., тел. 8 (067) 386-93-19

...насіння дуже солодких цукристих сортів помідорів. Саджанці великоплідної суниці Гігантелла Максі.

Анатолій Шкіндер,
вул. Шевченка, 64, с. Великий Жолудськ, Володимирецький р-н, Рівненська обл., 34364, тел. 8 (097) 212-02-45

...унабі, аралію, мурайю, лаванду, вітекс, чабер лимонний, суницю садову, малину, аґрус, п'ятипал, солодку, троянду повстисту, перовську, темноскладнолисту, купену лікарську. Рослини пряні, плодові, овочеві, лікарські, декоративні та ін. Конверт – каталог.

Лідія Іванівна Єлагіна,
а/с 210, м. Нікополь, Дніпропетровська обл., 53219, тел. 8 (0566) 675-066

...шиншили дорослі і молодняк.
смт Голованівськ,тел. 8 (050) 98-205-90

...саджанці полуниць великоплідних (20): Фаворит, Лорд, Хоней, Дукат, Кардинал, Маршал Люкс; чорної смородини (40): Київська сюїта, Львівська красуня, Титанія, Маринка; великоплідної малини (20): Таруса, Арбат, Краса Росії, Гордість Росії, Вікі Найт; чорноплідної малини Кумберленд, Тайбері; порічок, аґрусу, йошти, ожини Агавам; насіння шпинату Утеуша, кавбузів Білий велетень, Руж віф де'тамп, кабачків. Конверт – каталог.

Дмитро Куликов,
вул. Б. Хмельницького, 12, кв. 5, м. Калуш, Івано-Франківська обл., 77303, тел. (03472) 2-05-60

...помідори – переможці року: Медовий спас, Святий Урал, колекція рожевих та високорослих помідорів. Харчові гарбузи зимового зберігання Дана, Румба, Деліката, інші овочеві культури. Гіпеаструм, птахомолочник, гладіолуси, жоржини. Каталог, упаковка насіння безкоштовно у вашому конверті.

Олександр Миколайович Колодько,
с. Хухра, Охтирський р-н, Сумська обл., 42750

..високоврожайну смачну картоплю. Супереліта.

Володимир Іванович Петренко,
с. Березова Лука, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37342, тел. (067) 707-37-40

...троянди, тюльпани, нарциси. Конверт – кольоровий каталог.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98403, тел. 8 (06554) 4-22-77, 4-43-98

...картоплю: добірні, найстійкіші сорти – поштою. Найвищі репродукції. Консультації.

О.П. Юренко,
вул. Артема, 1, с. Диканька, Полтавська обл., 39500, тел. 8 (05351) 9-16-97

...насіння суперурожайних іспанських та кращих колекційних сортів помідорів, перцю, стевії медової, лікарських рослин з рецептами та ін. Конверт – каталог.

П.М. Олексюк,
вул. Київська, 12/188, м. Тернопіль, 46023

...1000 сортів і гібридів насіння овочів, квітів, прянощів та лікарських рослин, насіння кімнатних квітів. Конверт з маркою 85 коп. – кольоровий каталог.

Р.І. Боренкова,
вул. Калинова, 53, м. Дніпропетровськ, 49087

...цибулини лілій: ОТ-гібриди, ЛА-гібриди, Азіати, Орієнтальні, ЛО-гібриди, ПО. Вперше – чорна лілія. Якість. Новинки. Конверт – каталог.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...адамове яблуко, чайний, кефірний гриб, морський рис, глива, шампіньйони, боровик, шиї-таке, опеньки, маслюки, сухі лікарські трави, кімнатні та садові рослини: кавове дерево, апельсин, мандарин, лимон, мурайя, виноград. Плоскоріз Фокіна, СД-диск-відео, як він працює, вирощування гливи, каліфорнійського черв'яка. Картоплю садивну. Книги.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32,м. Харків, 61052

...насіння малопоширених, рідкісних та унікальних сортів помідорів, огірків; інших овочевих та лікарських рослин; сортову картоплю. Каталог (+ фотокаталог) у вашому конверті.

О.А. Горбач,
вул. Гагаріна, 18, м. Сарни, Рівненська обл., 34503, тел. 8 (096) 467-63-00

...насіння кращих сортів помідорів, а також перцю, баклажанів, однорічних квітів та ін. Конверт – каталог.

В.В. Паранчук,
пл. Меліораторів, 4/36, смт Брилівка, Херсонська обл., 75143

...агроном-виноградар пропонує саджанці, чубуки 200 сортів. Каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120, тел. 8(0612) 67-49-53, моб. 8(066) 772-58-89 Olefir@ukr.net

...фазани: діамантові, срібні, жовто-золоті, королівські. Можлива доставка у Київ, Хмельницький.

Хмельницька обл., тел. 8 (097) 514-37-74

...насіння, живці, саджанці: чуфи, арахісу, жминди, ківі, білоплідних огірків, гранату, кизилу, ірги, деревоподібної смородини, спіреї, безвусої суниці.

Олег Васильович Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин, Вінницька обл., 22100

...перспективні, високоврожайні помідори (70), перець (10), полуницю-шпинат, кавові боби, фізаліс (4), морозостійкий виноград, лимонник, тархун, великоплідну малину, інше...

В.І. Никитенко,
вул. Шевченка, 34, кв. 9, м. Тетіїв, Київська обл., 09800

...насіння помідорів , перцю, баклажанів; картоплю світової селекції, саджанці смородини, порічок, аґрусу, малини, цибулини лілій, кореневища канн. Є новинки. Конверт – каталог.

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

...способи економії електроенергії та газу, включення трифазних електродвигунів 220 В на повну потужність, механізація роботи на городі та вдома. Конверт – каталог.
а/с 10, м. Городня, Чернігівська обл., 15100

...насіння великоплідного горіха, гарбуза і кавбуза, плоди масою 80 кг, помідори – 1 кг, саджанці горіха Ідеал, повстистої вишні, ожини великоплідної Тайбері, смородинного дерева, винограду білого, рожевого, чорного, полуниці Гігант – плоди розміром з куряче яйце, Різдвяної троянди та ін. Можете гарантовано самостійно вдома платними порадами, методами-рецептами, які одержите, вилікувати хворого від інсульту, паралічу, епілепсії,

алкоголізму чоловіків і жінок (таємно) та ін. Каталоги у підписаному конверті замовника.

Ярослав Антонович Конет,
с. Поділля, Заліщицький р-н, Тернопільска обл., 48613

...насіння гарбузів та овочів післяплатою. Конверт – каталог.

В.І. Чебаненко,
с. Бреусівка, Козельщинський р-н, Полтавська обл., 39150,
тел. 8 (05342) 9-81-19

...досвідчений агроном надішле поштою саджанці високопродуктивних сортів фундука, винограду. Конверт – каталог.

а/с 26, м. Кіровоград, 25019

...досвідчений агроном допоможе початківцям-фермерам з питань вирощування високопродуктивних культур, які приносять великий прибуток: горіха, винограду, персика, квітів. Маю власний досвід та досвід провідних зарубіжних господарств. Рекомендації платні.

а/с 26, м. Кіровоград-19, 25019,
тел. 8 (066) 249-06-35

...насіння відомих і нових сортів перцю солодкого: Шорокшари, Альба, Лайлак Белл, Текла, Анастасія, Італійський чобіт (всього 40 сортів), а також помідорів: Молодіжний, Зеро, Рейнська слава, Мандарин, Круїз, Здорове життя (93 сорти). Від вас конверт із зворотною адресою, від нас – каталог з детальним описом сортів.

Володимир Федорович Сирай,
вул. Академіка Павлова, 17, кв. 81, м. Чернігів, 14027
E-mail:siray_chernigov@rambler.ru

...малину (10 грн.) – Геракл, Крепиш, Ранкова. Смородину: (8 грн.) чорну – Надежда, Ядрьона, Лєнтяй, Селечинська, Екзотика, Легенда, Краса Львова, Ювілейна Копаня, Добриня, Перун, Сластьона, Ізюмна; кольорову – рожева Чудесна, біла – Смолянинової, червона – Рондом (пізня) і Джонкер (рання), вишнева – Красна Віксне. Аґрус (12 грн.) – Малахіт, Безколючковий, Колобок, Каменяр, Чорномор. Обліпиха (12 грн.) – безколючкова великоплідна Київський янтар (липнева) і Либідь (серпнева); йошта (8 грн.); жимолость (15 грн.): Золушка, Голубе веретено, Павлівська, Ризовська Камчадалка. Гумі (20 грн.), калину (12 грн.), фундук (15 грн.), лимонник (15 грн.), актинідію (25 грн.) – жіночу та чоловічу. Безколючкову ожину Торн-фрі (12 грн.), кизил (15 грн.).

Надсилаються в горщиках з інструкціями: журавлина (клюква) Пілігрим (15 грн.) та буяхи (голубика) високоросла (35 грн.): Петріот, Дарроу, Блюкроп. Вартість пересилки: при 100% передоплаті або 50% авансу – 8 грн., післяплатою – 12 грн. Опис сортів у безкоштовному каталозі та на сайті www.dachaspectr.com.

Галина Аркадіївна Соколова,
проспект Героїв, 12, кв. 384, м. Дніпропетровськ, 49100

...найновіші сорти картоплі в Україні зарубіжної та вітчизняної селекції. Тільки найкращі сорти з надзвичайною врожайністю, смаком, товарністю: Ароза, Міранда, Тайфун, Джеллі, Ред леді, Рив'єра, Бонус, Румпель, Пірол, Аріель, Фінка, Поліська ювілейна, Шанс, Удай, Верді, Марфона, Марлен, Тера Голд. Саджанці ягідних.

О.А. Іллющенко,
а/с 61, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17500,
тел. 8 (066) 712-06-90

...саджанці, чубуки 130 сортів винограду. Найкращі сорти великоплідної малини, суниці садової. Конверт – каталог.

Тамара Онищенко,
вул. Санітарна, 19, м. Запоріжжя, 69118,
тел. 8 (061) 769-81-50, 8 (066) 755-50-38

...саджанці – поштою. Морозостійкі сорти винограду. Актинідію, жимолость, кизил, гумі, ожину та інші ягідні культури.

Декоративні кущі та ліани. Підписаний конверт – каталог.

Олександр Федорович Дейцев,
вул. Жовтнева, 137, с. Садки, Кременчуцький р-н,
Полтавська обл., 39625,
тел. 8 (0536) 79-42-10, 8 (066) 222-01-77

...майже безкоштовне опалення будинку (8 грн.) і каталог.

а/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...гладіолуси, тюльпани.

Є.І. Вакулін,
с. Голубівка, Новомосковський р-н,
Дніпропетровська обл., 51230

...80 сортів жоржин. Конверт – каталог.

Лариса Іванівна Хрущ,
вул. Лотиковська, 4, м. Перевальськ, Луганська обл., 94301,
тел. 8 (050) 819-44-39

...жоржини на зріз, багаторічники. Конверт з маркою.

Ярослава Михайлівна Тиркус,
вул. Бакінська, 25/1, м. Львів, 79022,
тел. 8 (032) 62-36-97

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-а,
м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...картоплю 100 сортів.

Анатолій Миколайович Дзюба,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н, Сумська обл, 41122,
тел. 8 (098) 597-17-19

...найдешевше насіння помідорів, перцю, огірків, динь (736), 3 пакети насіння безкоштовно. Конверт – каталог.

Лідія Василівна Смірнова,
с. Пронозівка, Глобинський р-н, Полтавська обл., 39040

...саджанці яблуні на підщепі М26 різних сортів.

Тел. 8 (04337) 2-76-93, 8 (097) 836-21-11

...клематиси. Великоквіткові та махрові. Великий вибір (50).

Віктор Андрійович Шажко,
пров. Курчатова, 6, м. Слов'янськ, Донецька обл., 84108,
тел. 8 (06262) 2-80-32, 8 (050) 209-67-33

...великий вибір декоративних хвойних та листяних рослин поштою. Бажаючим – каталог.

С.Р. Паралюк,
вул. Старицького, 16-а, м. Сарни, Рівненська обл., 34500

...чорниця деревоподібна (16 сортів), актинідія (8), клен японський карликовий (15), рододендрони (15), магнолії карликові (5), хости (50), хвойні рослини (50), декоративні трави (10) та ін. Конверт – каталог.

Віктор Ігорович Серняк,
вул. Зелена, 4/26, м. Жидачів, Львівська обл., 81700,
тел. 8 (097) 493-74-22

...колекційні сорти гладіолусів. Чемпіони та призери виставок.

Еліна Володимирівна Виноградська,
вул. Тупікова, 3/1, кв. 23, м. Київ, 03067

...новий культиватор до міні-трактора Т-012 (ХТЗ).

Тел. 8 (096) 964-88-56

...саджанці троянд, понад 100 елітних сортів. Сіянці шипшини. Безкоштовний каталог у вашому конверті.

Віталій Каньовський,
вул. Трояндова, 29, с. Кугаївці,
Чемеровецький р-н, Хмельницька обл., 31632,
тел. 8 (03859) 9-86-19, 8 (066) 70-65-198

...укорінені живці хризантем городньо-горщикової групи діаметром куща 30–80 см, корейської дрібноквіткової групи та гібридів. Конверт – каталог.

Н.М. Кутова,
вул. Леніна, 67, с. Колонщина,
Макарівський р-н, Київська обл., 08032

Пропоную…

…цибулини гофрованих гладіолусів, жоржини.

Леся Владиславівна Сушинець,
*просп. Вольських, 7/40,
с. Оброшине, Пустомитівський р-н,
Львівська обл., 81115*

…реалізуємо яйця страуса Ему, страусенят і павичів.

Тел. 8 (050) 645-01-91

Шановні читачі журналу "Дім, сад, город"! Оголошення на сторінках нашого журналу платні. Якщо ви бажаєте розмістити свої оголошення, вам потрібно переказати на розрахунковий рахунок № 26006026435831 у Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "Укрсоцбанк", МФО 322012, код 25662848 по 3,00 грн. за кожне слово, враховуючи адресу, прізвище і телефони та рекомендованим листом надіслати текст оголошення і квитанцію про оплату на адресу редакції. Коли ви самостійно рахуєте свій текст, будь-ласка, враховуйте всі слова і знаки більше двох; номер телефону – як три слова.

До чергового номера включаються ті оголошення, що надійшли за місяць до випуску журналу. Всі тексти оголошень здаються до друку до 1-го числа кожного місяця.

Адреса редакції: вул. Заболотного, 19, м. Київ-680, 03680, МСП-680.

Утримання курей

(Із досвіду німецьких господарів)

Смугасті плімутроки – представники важких азійських порід.

Стосунки в поголів'ї

Однією з істотних передумов успішного утримання курей є стан їхнього здоров'я. Будь-яке намагання добре доглядати й годувати птахів не приносить успіху, якщо птахи нездорові. Тому, купуючи птицю, варто звертати увагу, насамперед, на їхню якість, а не на ціну.

Перед тим, як купувати курей, необхідно добре подумати, який вид вам потрібний. Чи буде це представник певної екзотичної породи, яку розводять більше для краси, подальшого їхнього розведення і показу на виставках, чи для яєць та м'яса на власній кухні або ж на продаж у невеликій кількості.

Радість від спілкування з птахами можна мати в будь-якому разі. Спілкування з птахами сприяє нервовій розрядці й вносить розмаїтість у життя. Якщо ще вдається досягти гарних результатів у тому чи тому напрямку, то це може стати чудовим захопленням.

Породи курей та гібриди

Чисті породи можна знайти лише у фахівців або в аматорів, для кого розведення порід курей є їхнім заняттям, у тих, хто має задоволення від форми та забарвлення тої або тої породи й утримують її, не думаючи всерйоз про економічний бік. Тим, хто утримує птицю з економічних міркувань, байдуже, породні кури у них чи гібридні. Різні гібридні види з'явилися завдяки багаторічній селекції однієї або кількох порід.

Білих гібридів найчастіше виводили з білого леггорна, – вони дають високу несучість, якщо їх належно годувати. Вони несуть білі яйця.

Коричневі гібриди, яких вивели з легких та середньоважких порід, мають коричневе кучеряве оперення різних відтінків. Вони несуть коричневі яйця й теж високопродуктивні за гарного годування.

Догляд за чистими породами й гібридами однаковий. Курей можна утримувати на вигулі або цілий рік у приміщенні. Поголів'я – відповідно до площі курника. Необхідно, однак, звернути увагу на те, що старих курей та молодняк слід утримувати окремо, в будь-якому разі доти, поки молоді кури не почнуть нестися. Ідеальним було б з міркувань гігієни міняти приміщення та вигул.

Коричневі несучки найбільш придатні для утримання на ґрунті й вигулі.

Ми знаємо, що в стаді курей існує певна "субординація", яка встановлюється тим, кому "дзьобати". Розбірки починаються тоді, коли курей розміщують у курнику.

Якщо до курника, де вже розподілені ролі, розміщують новачків, то вони, зазвичай, стають підлеглими. Найдужча курка має право дзьобати всіх й бути найголовнішою, потім за низхідною доходять до останньої, котру можна зачіпати всім.

Найслабші птахи довго тікають від ударів дзьоба й забираються туди, де можуть знайти захист. Їм рідко вдається поїсти й попити, вони худі й несуть мало яєць. Коли господар з'являється у курнику, для них настає перепочинок, і слабші кури використовують можливість швидше втамувати голод і спрагу. Ці птахи у разі інфекції занедужують першими через своє ослаблене здоров'я і тим самим становлять небезпеку для здорових курей.

Тому важливо подбати про достатню кількість місця для їжі й питва, щоб не було приводу для "сварок". В ідеалі варто розрахувати потужність устаткування для корму й питва в достатній кількості відповідно до поголів'я.

Учені встановили, що одна курка може "знати" від 50 до 100 інших курей. Птахи, яких знає одна курка в поголів'ї у великому курнику, це ті, котрих вона частіше зустрічає, тобто ті, яких утримують у "районі" її курника. Вони утворюють співтовариство, де суворо дотримуються субординації. Якщо в курей немає необхідності залишати свій життєвий простір, якщо все необхідне в них є, вони "сваряться" рідко. Досвідчені птахівники знають це, і курник обладнують відповідно до проблеми.

Виходячи з потреб співтовариства, кожна несучка повинна добиратися до належного їй місця, не більше трьох метрів. На такому життєвому просторі вона навряд чи зустріне чужу курку, і в курнику панує спокій.

У поголів'ї з 50 курей швидко встановлюється та зберігається право на старшість, якщо до того є відповідні умови, тобто коли достатньо місця й обладнання.

Погані звички

До поганих звичок курей належать здзьобування пір'я та поїдання яєць. Зазвичай, усе починається по-

ступово. Одна з курок починає, і незабаром інші наслідують її приклад. Потрібно вживати заходів проти цього в початковій стадії.

Здзьобування пір'я

З нудьги або з будь-якої іншої причини кури (іноді навіть курчата й молоді кури) раптом починають висмикувати пір'я у своїх подруг, а іноді дзьобати і їх самих. Починають, зазвичай, із спини та шиї, потім на клоаці. У тяжких випадках у місцях дзьобання утворюються рани, а в найгіршому випадку це призводить до смертельного результату.

Дивно, але жертва не пручається і не тікає. Часто це є поганим прикладом для інших курей, і незабаром більшість поголів'я має вигляд наполовину вищипаного, якщо птахівник вчасно не зупинить це лихо. Іноді можна спостерігати, що в курей залишається тільки велике пір'я на хвості й крилах. Вони не хворі, і їхня несучість зберігається, але вони мають жалюгідний зовнішній вигляд.

Вирішальним фактором може бути переповнений пташник, сонячні промені, що потрапляють до приміщення, або нудьга. Але причини цього достеменно невідомі. Варто уникати подрібненого корму, аби птахи якнайдовше були зайняті. Пресованим кормом вони швидко наїдаються, бо його зручніше дзьобати. Невеликі порції корму змушують курей розгрібати настил, аби добути собі корм. Варто також відволікати їх або забезпечити їх зеленим і м'яким кормом за утримання в приміщенні.

Але й за утримання з вигулом кури все одно здзьобують пір'я.

Після наступного линяння оперення з'являється знову, якщо цю погану звичку птахів вдалося подолати.

Нині у продажу є препарати, що допомагають за звички дзьобання пір'я. Їхня дія, однак, короткочасна. Рани, що утворилися під час дзьобання пір'я, слід обробити деревною смолою.

Поїдання яєць

Поїдання яєць також може бути спровоковане. Починається, звичайно, із розбитого яйця, яке з насолодою випиває одна або кілька курей. Імовірно курям подобається смак яєць, і вони використовують будь-яку можливість насолодитися ним. Трапляються кури, які роблять це регулярно. Їх легко розпізнати за приклеєним до дзьоба та шиї білком. Цих курей потрібно видалити із стада, бо вони можуть привчити до цього й інших.

Щоб позбутися цієї поганої звички, рекомендується настилати гарний настил і часте забирання яєць, особливо наприкінці періоду кладки, коли яєчна шкаралупа пориста й тендітна.

Гнізда із спеціальною прибудовою, коли яйце після кладки вже недосяжне для курки, запобігають поїданню яйця куркою.

Годування курей

Приблизно 60% промислової вартості яєць припадає на корми, тому таке важливе раціональне годування курей. Корм повинен бути складений на основі новітніх наукових та практичних знань і забезпечувати високу несучість курей.

Поживні речовини

Курка з високою несучістю має потребу в інтенсивному споживанні речовин, необхідних для утворення яйця. Основними з-поміж них є: білки, жири та вуглеводи.

Білки (протеїни)

Універсальним будівельним матеріалом є білки. Їх не можна замінити іншими поживними речовинами. Основою будівельного матеріалу білків є амінокислоти, з яких 20 добре відомі. Більшість із них курка сама може синтезувати в своєму організмі, однак близько 10 амінокислот повинні надходити з кормом. Це так звані обов'язкові незамінні амінокислоти.

Жири

Через високу калорійність жири мають велике значення. Вони складаються із гліцерину й жирних кислот. Існують граничні й неграничні жирні кислоти. Жирні кислоти можуть утворюватися в організмі, лише деякі мають надходити до організму із кормом. Жир, який утворився в організмі, слугує резервом, запасом енергії та теплоізоляцією.

Вуглеводи

Найголовнішим джерелом енергії в кормі є вуглеводи. На противагу білкам, які в основному необхідні для побудови тіла, вуглеводи, глюкоза, поряд з жирами поставляють організму теплову й рухову енергію. За годування їжею, надто насиченою вуглеводами, зайва глюкоза перетворюється в організмі птахів на жири, і тоді маса тварин збільшується.

Мінеральні речовини

Якщо потреба птиці у мінеральних речовинах не задовольняється за рахунок кормів, тоді рекомендується застосовувати мінеральне підгодовування – кальцієве, фосфорно-кальцієве, мікроелементне тощо.

Крім того, у незначних кількостях потрібні вітаміни – обов'язкові складові нормальної життєдіяльності організму. Організм птиці не синтезує більшість вітамінів, тому повинен одержувати їх у готовому вигляді з кормом.

Черепашки

Стосовно вапна готовий корм відповідає сучасним вимогам годування птиці. Але оскільки потреба в кальції міняється із зміною несучості, можна застосо-

вувати додатково до корму черепашки для поліпшення та збереження якості шкаралупи. Коли говорять про черепашок, мають на увазі подрібнені панцирі устриць або болотних черепашок. Ту ж користь дає подрібнений вапняк.

Бажано поставити особливе корито або автомат для черепашок чи вапняку. Птахи користуються ним за потреби.

Камінчики

Камінчики (жернова) – це необов'язкове доповнення до корму. Йдеться про маленькі камінчики із кварцу, граніту або кремнію. Вони не лише забезпечують курей мінеральними речовинами, а й є інструментом для розтирання зерен у м'язовому шлунку. Отже, вони мають чисто механічне призначення. Вапняні камені не можуть здійснити цю роботу, оскільки вони розчиняються соляною кислотою шлунка. Кури на вільному вигулі самі для себе розшукують камінчики; кури, яких утримують інтенсивно і які поїдають тільки черепашки, не мають потреби в камінчиках, бо зерна злаків уже розмелені і немає необхідності їх подрібнювати. А кури інтенсивного утримання, які одержують зерновий корм і комбіноване харчування, іноді можуть вживати камінчики. Камінчики перебувають у шлунку допоки не будуть витиснуті наступною порцією. У цьому випадку також необхідна окрема годівниця.

Потреба в кормі

За обліку споживаного птахами корму в розрахунок береться потреба для активної підтримки життя і продуктивної діяльності. Корм,необхідний для підтримки життя, покриває втрати, які виникають у процесі обміну речовин (травлення, дихання та збереження тепла тіла) і діяльності м'язів. Втрати тепла залежать від поверхні тіла і його маси.

Корм, необхідний для продуктивної діяльності, – це корм для росту, несучості, нагромадження м'яса. Чим вища продуктивність тварини, тим сприятливіше співвідношення корму для продуктивності й підтримки життя.

Вода

Вода – основна складова всіх живих організмів. У курці вміст води залежно від кількості жиру становить приблизно 60%, у яйці – 65–68%. Воду птиця одержує з питною водою та з кормом.

Вода необхідна для здійснення оптимального обміну речовин, для побудови клітини та регуляції температури тіла. Кількість споживаної води визначається величиною споживаного корму, яка залежить від ваги тіла й несучості птаха, а також від температури навколишнього середовища. За нормальних умов одна курка в день споживає 250 г води. За надмірно високої температури споживання води може значно зрости.

Кури не можуть виділяти піт через шкіру, тому вони дихають дуже швидко розтуленим ротом, аби регулювати теплообмін. У такий спосіб до легень надходить багато свіжого повітря, тоді як видихається використане, що містить воду, повітря. Швидке переривчасте дихання призводить до більших втрат водяної пари з тіла курки.

Цей гордий півень має все необхідне, він весь – енергія та життєрадісність.

Кури не можуть затримувати в собі воду. Та вода, яку вони випивають, швидко обробляється і викидається, тому дуже важливо забезпечити птахів у будь-який час чистою, свіжою водою, щоб уникнути неприємних несподіванок. Нестача води, навіть на короткий час може спричинити у птахів стрес, що призводить до зниження споживання корму та несучості.

Якщо кури після дощу втамовують спрагу з калюж, це може призвести до заразних захворювань і появи паразитів. Тому необхідно постійно дбати про достатнє забезпечення птахів свіжою водою. Один раз на тиждень варто мити ємкості з водою, щоб запобігти появі бактерій та водоростей, які негативно позначаються на смаку яєць та на здоров'ї курей.

Чудово виправдують себе автомати-напувалки, в яких завжди є свіжа вода.

Для 75–100 курей у приміщенні достатньо установити круглу напувалку, автоматичну або подвійну циліндричну чи пласку завтовшки 2–3 см.

Оскільки вітаміни й медикаменти легкодоступні, їх можна давати птиці з водою. Тоді, якщо іншого питва немає, можна із упевненістю вважати, що вони надійдуть до всіх птахів.

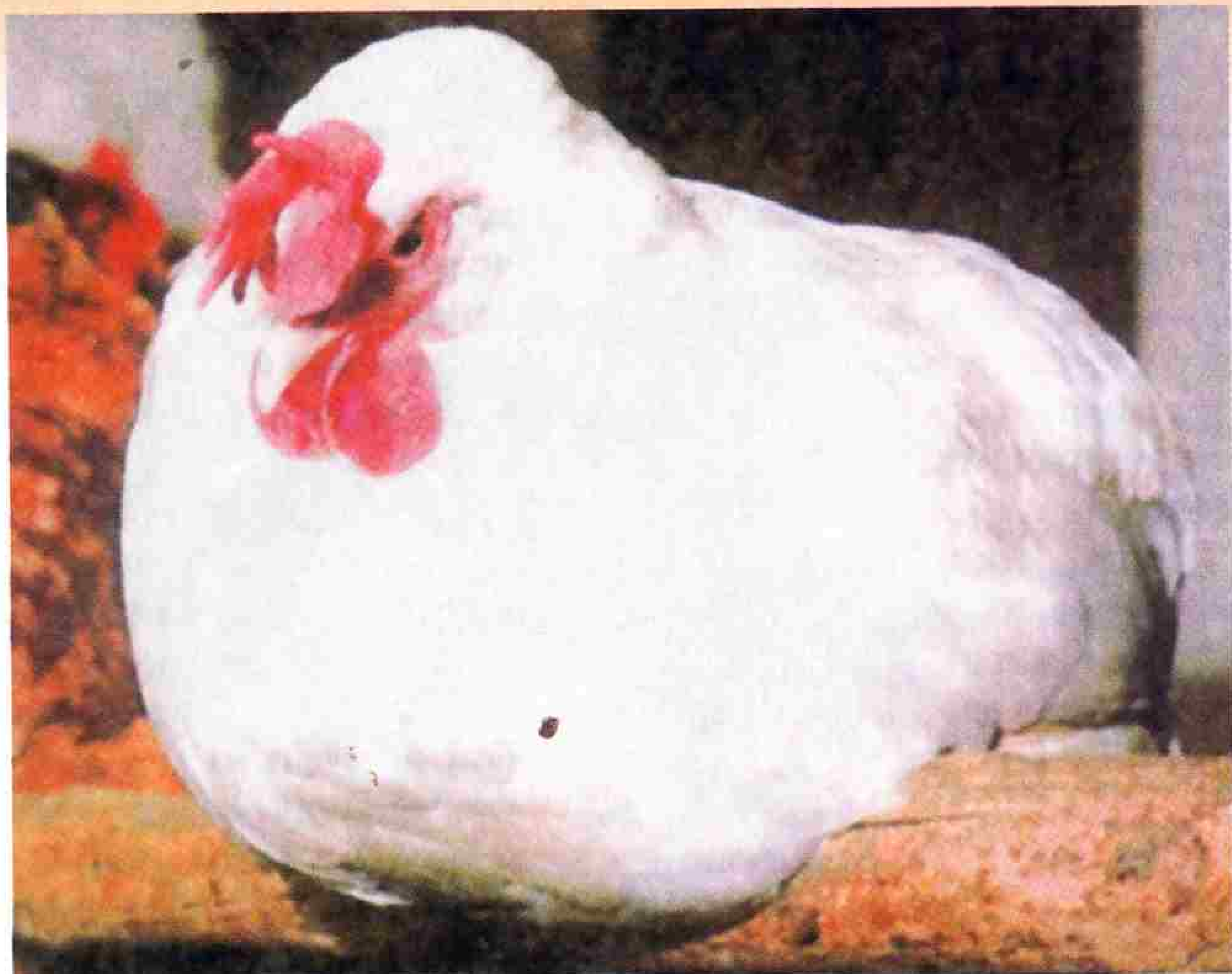
Якщо кури мають вигул, їх необхідно тримати в приміщенні допоки вони не вип'ють усю воду з вітамінами або ліками.

Техніка годування

Годують курей, зазвичай, одним видом корму або комбінованим. Під час годування монокормом не передбачається ніяких добавок. Комбіноване годування передбачає додатковий корм у вигляді зерна.

Годування одним видом корму

Такий вид годування зручний, тому що птиця завжди має цей корм у своєму розпорядженні в автоматах, і

Кури спокійно відпочивають увесь день на сідалі, якщо їх не приваблює вигул.

птахівникові не потрібно дотримуватися режиму годування.

Необхідно постійно стежити за тим, щоб годівниці були заповнені лише на третину, або в крайньому разі наполовину, інакше багато корму згниє.

Дорогий готовий корм у вигляді борошна кури не можуть розшукати в настилі, і він пропадає. За втрати лише 5 г такого корму за рік на кожну курку втрачатиметься 1, 5–2 кг корму.

Комбіноване годування

За такого годування рекомендується застосовувати промисловий корм із злаків. Дозування корму важливе, і означає більшу тимчасову залежність господаря. Бажано, щоб корм давали в один і той самий час, найкраще ввечері. На кожну курку передбачають приблизно 50 г на день за вільного доступу до борошна для несучок (додатковий корм для несучок). Слід звернути увагу на те, щоб кури одержували достатню кількість білкового корму, який необхідний для гарної несучості; певна кількість корму має бути у вільному доступі.

Зерно слід насипати лише в уже згаданій кількості. Радимо порцію зерна 1 раз зважити, тоді легше його насипати на весь день.

Якщо в кормі буде багато зерна, то кури швидко жирітимуть і менше нестимуть яєць.

За утримання птиці з вигулом необхідно пам'ятати, що їжа, яку птиця собі розшукує, – це лише додатковий корм і він для неї не має великого значення.

Кури швидко звикають до вечірньої порції зерна. Якщо зерно тонким шаром розсипати по підлозі, кури, розгрібаючи настил, роблять його пухким і м'яким, він залишається сухим. Інша перевага вечірнього годування в тому, що кури йдуть на нічліг з повним волом, і травний апарат усю ніч активний.

М'який корм

Відходи кухні й саду теж можна використовувати як корм для курей. За утримання курей у приміщенні найкраще їх давати у вигляді м'якого корму. Відходи та рештки по можливості потрібно подрібнити й перемішати з борошном для несучок. Птиця дуже любить такий корм. Варто тільки звернути увагу на те, щоб його дуже швидко з'їдали, оскільки цей корм швидко скисає, особливо в теплу пору року. Ємкість має бути порожньою вже через 30 хвилин.

Слід зауважити, що для годування м'яким кормом необхідно мати достатньо ємкостей, аби вся птиця могла їсти одночасно, інакше слабшим завше діставатиметься меньше і від того поголів'я стане неоднорідним. М'який корм за можливості готують вранці або вдень, тільки не з вечора.

Витрата корму

Витрата корму на одного птаха на рік становить приблизно 45 кг за годування одним видом корму й 28 кг – за комбінованого годування плюс 17 кг додаткового зернового корму (борошна для несучок).

Вплив якості корму на птицю

За нестачі поживних речовин птиця повільно росте, погано додає у масі, знижує несучість і втрачає апетит. Якщо ж не вистачає амінокислот і гормонів, проявляються типові симптоми, скажімо такі, як порушення нормального утворення шкаралупи яєць, погане або ненормальне утворення пір'я або рахіт.

Кількість і якість корму впливає на колір жовтка. За інтенсивного утримання та високої несучості і якщо в кормі не було жовтих або червоних складових, колір жовтка світлий. Це, наприклад, кукурудза або борошно із зеленої трави, перець й інші овочі з яскравим забарвленням. Споживачі в Німеччині віддають перевагу забарвленому у жовтий колір жовтку, гадаючи, що з таким забарвленням жовтка яйце набуває доброго смаку, а також і харчової вартості. Така ж ситуація і з коричневою шкаралупою – для ока приємніший коричневий колір.

Каротин впливає на забарвлення шкаралупи. Смак і запах яєць залежить не стільки від складу корму, скільки від зовнішніх умов, таких як зберігання й обробка продуктів. Так, недбале поводження з яйцем, наприклад зберігання разом з іншими продуктами харчування, що мають різкий запах, призводить до того, що яйце набуває поганого смаку. Яйце швидко переймає запахи, тому його варто зберігати окремо від інших про-

Кури почуваються добре в пісочній ванні. Ця з великим задоволенням виконувана процедура слугує також очищенню пір'я.

дуктів. Інколи причиною поганого запаху яйця може бути захворювання яєчника птиці.

Вигул курей

За сучасного утримання курей великим поголів'ям вигул втратив своє значення. Практикується він лише за маленького й середнього поголів'ї. Гарний вигул з багатою травою може трохи зменшити вартість корму. Птиця знаходить на вигулі багатий на вітаміни зелений корм, особливо навесні. Ідеальним вважається вигул, зарослий деревами й чагарником. Тут кури знаходять тінь і захист від вітру та хижих птахів. Оскільки більшість курей гуляє недалеко від курника, трав'яний покрив тут практично завжди відсутній, а земля подряпана й забруднена послідом. У дощ дуже швидко утворюються калюжі, які стають джерелом хвороб у поголів'я, навали хробаків і можуть стати причиною кокцидіозу. Тому особливу увагу слід звернути на місце перед входом і виходом, його треба продезінфікувати й осушити.

Щоб не використовувати вигул надміру, курей можна випускати на прогулянку близько опівдня, коли основний час кладки минув. У вологу холодну погоду варто залишати птицю у приміщенні. Крім того, з вигулу в таку погоду вони приносять із собою до курника вологу й бруд, і настил дуже забруднюється.

За обмеженої можливості вигулу практикується змінний вигул, тобто вигул, який є в розпорядженні, ділиться на дві перегороджені парканом частини, і кури можуть гуляти поперемінно то в одній, то в іншій частині вигулу.

Догляд за вигулом

Кури удобрюють вигул однобічно й недостатньо. Тому в період, коли кури не користуються даним вигулом, його варто підживлювати мінеральними добривами.

Без догляду за вигулом і за надмірної експлуатації з'являється "куряча втома" землі через високі дози гною та псування цінного зеленого корму. У цьому разі допоможе тільки перекопування ділянки й висівання нової зелені.

Трав'яниста суміш на площу	1000 м^2:
райграс англійськи	2400 г,
тонконіг лучний	1200 г,
вівсяниця лучна	800 г,
вівсяниця червона	800 г,
конюшина повзуча	600 г,
райграс італійський	400 г.

Після нового засівання ділянки під вигул не використовувати хоча б протягом одного року, інакше кури дуже швидко затопчуть трав'яний покрив.

Годівниць та напувалок не повинно бути на вигулі, у цьому разі не тільки вигул буде захищений від забруднення послідом, але й кури будуть змушені частіше розшукувати корм і воду в приміщенні. Інакше вони звикнуть жити увесь час просто неба, ночувати на деревах і ховати яйця де-небудь на вулиці. Це призведе до додаткових турбот для господаря, та й з багатьох міркувань небажано. В ідеалі на кожну курку має припадати 15–20 м^2 вигулу.

За виданням М.-Т. Естерман "Кури, гуси, качки"
підготувала ***Г. Коваленко***

Догляд за поросятами в холодну пору

Порушення зооветеринарних вимог під час вирощування свиней призводять до захворювання тварин, а відтак – до зниження рентабельності за рахунок затрат на лікування, зменшення приросту живої маси, а також підвищення споживання кормів. Аби цього не сталося, що має знати господар?

Найперше – це слід одержувати здорових поросят, а подібне може бути за належних умов утримання та відгодовування супоросних маток. Тож спочатку необхідно спланувати, для якої мети вирощується молодняк. Якщо для племінної справи – то матки й хряки мають бути чистопородні. В наших умовах кращою є велика біла порода. А якщо для відгодування, то кращим поєднанням є велика біла та ландрас, або будь-яка інша м'ясна порода. Відтак господар повинен знати й про те, якими б найкращими спадковими ознаками молодняк не був би наділений, то в незадовільних умовах утримання та відгодовування він буде малопродуктивний.

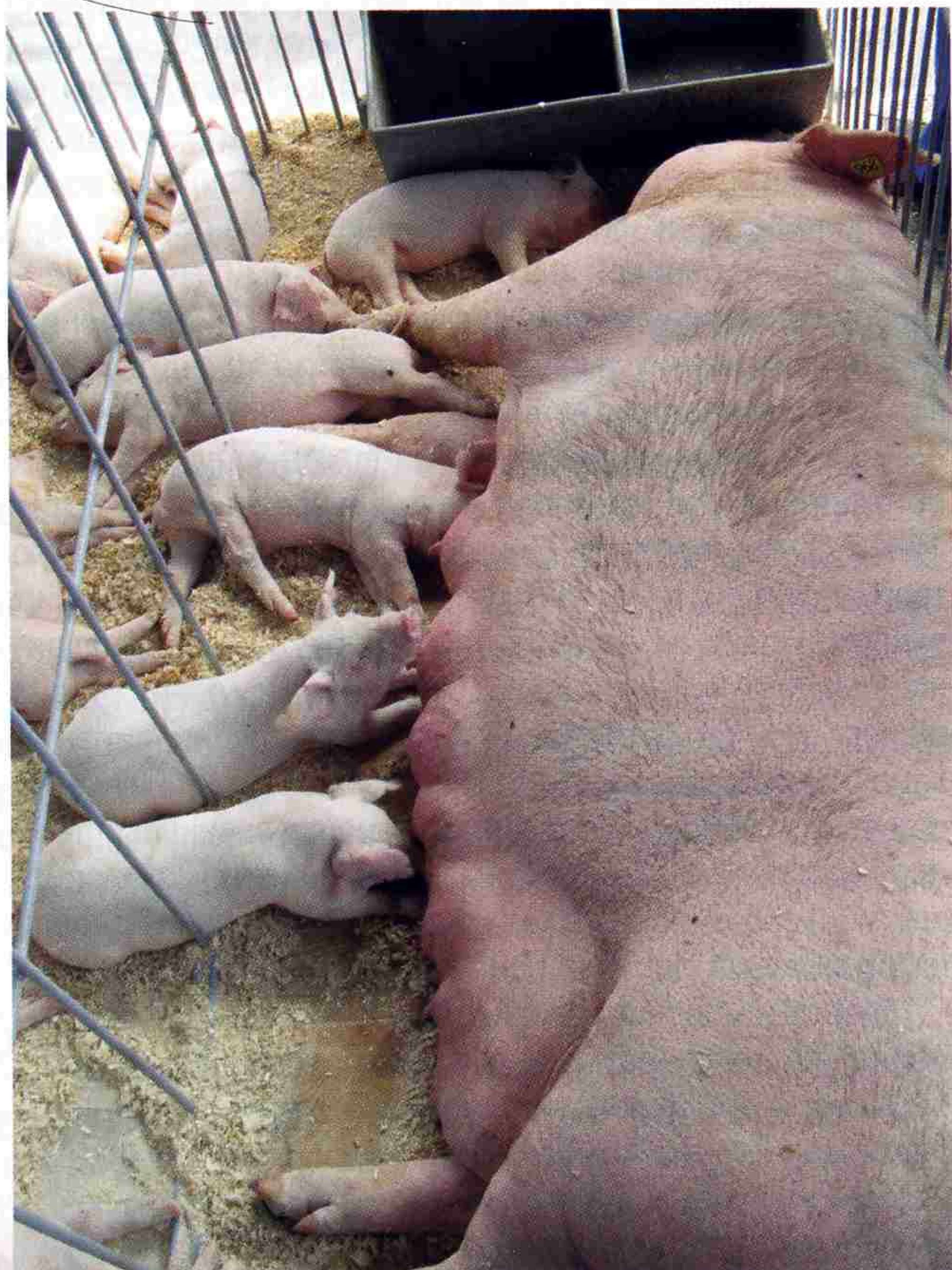
І так, на утримання свиней ставлять у сухих, теплих приміщеннях з температурою внутрішнього повітря 15–18°С, без протягів. Приміщення перед постановкою тварин очищають, дезінфікують та білять свіжогашеним вапном. Практика свідчить, що свині чутливіші до підвищеної вологи, ніж до холоду. Особливу увагу звертають на підлогу, яка має бути гладенькою та без тріщин, виготовленою з якісних матеріалів. Покривають її шаром м'якої не враженої грибками, соломи, залежно від зовнішньої температури повітря. А недотримання цих вимог може призвести до защемлення ніг між балками, забивання основи шкіри м'якушів підошов, ран м'яких тканин копитець.

Здоров'я новонароджених поросят залежить, насамперед, від молочності свиноматки, а тому раціон для них, особливо у другій половині супоросності, повинен містити кормові буряки, комбінований силос, трав'яне борошно, молочні корми. Соковитих кормів у цей період дають не більше 2 кг, а за 10 днів до опоросу їх повністю виво-

дять з раціону. Концентровані корми краще згодовувати у вигляді теплих, вологих мішанок (1 : 1,8). Рекомендується, щоб до концентрованих кормів входило не менше третини ячменю, який містить незамінну кислоту лізоцим, яка необхідна для обміну речовин. І тут слід враховувати, що свиноматки середньої вгодованості молочніші, ніж вгодованіші.

Опороси відбуваються у приміщеннях, у яких температуру повітря слід підтримувати на рівні 20–22°С. А, щоби вона постійно була такою, краще установити лампи для обігріву в приміщеннях або в спеціальних ящиках. Станок для опоросів розділяють так, аби в одній половині була свиноматка, а в іншій – поросята. Це значною мірою попереджує травматизм новонароджених поросят. В інших випадках опорос можна влаштовувати і в одній із теплих кімнат житлового будинку.

За появи перших ознак пологів вим'я у свиноматок припухає, соски збільшуються, а якщо на них натискувати, то виділяється молоко. Зовнішні статеві органи та вим'я обробляють слабким розчином марганцевокислого калію. Увесь процес родів повинен бути контрольований. Після них видаляють підстилку та послід. Новонароджені поросята рухаються у напрямку лігва до тепла, зрозуміло, що малечі тепла потрібно значно більше, ніж маткам. Навіть температура 25°С викликає у них реакцію на холод, отже створення оптимального температурного режиму – важлива умова збереження приплоду, особливо в холодну пору року. А тому температура в лігві для поросят повинна бути 30–32°С. А для підсисних свиноматок вона не повинна перевищувати 18°С, оскільки за вищих температур у них спостерігається погіршення апетиту, в'ялість та зменшення молочності. Добре було б у станках для утримання новонароджених поросят та маток встановлювати підлогу з обігрівом.

Якщо встановлені інфрачервоні лампи, поросята під ними обігріваються, обсушуються і через 40–50 хвилин їх підсаджують до сосків, визначивши їхню молочність. Дрібних та слабких поросят закріплюють за передніми сосками. Цьому слід надати важливої уваги, оскільки приручені до відповідних сосків поросята швидко розшукують їх і не заважають під час годування одне одному. Слід врахувати, що молоко свиноматки має високу жирність і поросята на 4–5-й день життя відчувають спрагу, – вони можуть пити власну сечу, а тому їм слід давати теплу кип'ячену воду із сосок або соскових напувалок температурою 20–22°С у кількості 160–200 мл на голову. Для вирощування поросят важливе значення має загартованість організму до низьких температур. А тому періодично припиняють обігрівати лігво, що сприяє пристосуванню організму до простудних захворювань.

Важливо привчати поросят до поїдання кормів з 5–7 днів життя. У цей період їм дають крейду, перемелену червону цеглу, підсмажений ячмінь, щоб кірочка в нього була жовтувата, дають незбиране молоко та сумішки концентратів.

І ще.

Одним з критичних періодів вирощування поросят є відлучення їх від матки. Здійснюють це в різні періоди, але не раніше 21-го дня, залежно від їхнього стану здоров'я. Тож, корми упродовж десяти днів після відлучення згодовують такі, як за підсосу. Для профілактики набрякової хвороби за два дні до відлучення поросят утримують на півголодній дієті. Після відлучення кількість згодованих кормів зменшують на 20%. Повністю виводять із раціону молочні корми та комбікорми. Поживність раціону поступово збільшують протягом десяти днів. Температура повітря у приміщенні для цих поросят повинна бути в межах 23–26°С. Для підтримання такої температури над станками підвішують інфрачервоні лампи. Залежно від росту поросят температуру знижують. Скажімо, за маси тіла 18–20 кг вона повинна бути в межах 20–24°С.

Отже, наведені в статті рекомендації дають основу високопродуктивно вирощувати поросят не лише в малих приватних, а й у малих фермерських господарствах, що забезпечить здоров'я свинопоголів'я, а відтак – зростуть прирости живої маси та прибутки від реалізації.

Л.К. Волинець,
доктор ветеринарних наук,
професор,
Інститут ветеринарної медицини УААН

Вітаємо переможців!

20 грудня 2007 р. у черговий раз підведено підсумки конкурсу "Передплата – 2008" за талонами, надрукованими у "ДСГ" №10 за 2007 р. У конкурсі взяли участь 2716 читачів, які вчасно надіслали талон до редакції. Високоякісне насіння овочевих культур та добірку цікавої і корисної літератури від редакції журналу "Дім, сад, город" одержать такі читачі:

1. ***Антонюк Леонід Васильович***, *с. Красилівка Житомирської обл.*
2. ***Бойко Анатолій Трохимович,*** *с. Поправка Київської обл.*
3. ***Вантус Олександр Іванович***, *с. Петрівка Одеської обл.*
4. ***Гайдамащук Григорій Антонович***, *с. Покутине Вінницької обл.*
5. ***Герасименко Леся Євгеніївна***, *м. Київ.*
6. ***Гірняк Зіновій Володимирович***, *м. Бучач Тернопільської обл.*
7. ***Гладкий Анатолій Панасович,*** *с. Мильці Полтавської обл.*
8. ***Гончарук Василь Дмитрович,*** *м. Гайсин Вінницької обл.*
9. ***Гордійчук Людмила Борисівна,*** *м. Севастополь.*
10. ***Гришкова Людмила Миколаївна,*** *с. Єлизаветівка Донецької обл.*
11. ***Дутчак Георгіна Георгіївна,*** *м. Чернівці.*
12. ***Душинський Олексій Степанович,*** *м. Заліщики Тернопільської обл.*
13. ***Заболотна Раїса Миколаївна,*** *м. Стаханов Луганської обл.*
14. ***Карп'юк Василь Танасійович,*** *с. Брустури Івано-Франківської обл.*
15. ***Квітка Ганна Аврамівна,*** *с. Чорнорудка, Житомирської обл.*
16. ***Кирильчук Олександра Родіонівна,*** *с. Птича Рівненської обл.*
17. ***Киян Іван Іванович,*** *с. Іванівка Кіровоградської обл.*
18. ***Кожушко Яків Єфремович,*** *с. Безіменка Одеської обл.*
19. ***Кондратюк Всеволод Захарович,*** *смт Антоніни Хмельницької обл.*
20. ***Кондратюк Любов Михайлівна,*** *с. Варварівка Хмельницької обл.*
21. ***Кононенко Лідія Василівна,*** *с. Григорівка Запорізької обл.*
22. ***Костенко Володимир Сергійович,*** *с. Чепіль Харківської обл.*
23. ***Кохан Тетяна Дмитрівна,*** *с. Рідна Херсонської обл.*
24. ***Кролівець Вікторія Євгеніївна,*** *м. Херсон.*
25. ***Лазюк Ольга Петрівна***, *м. Чернігів.*
26. ***Лисий Андрій Васильович,*** *м. Сміла Черкаської обл.*
27. ***Лисий Леонід Мусійович,*** *с. Тальянки Черкаської обл.*
28. ***Лисиця Микола Дмитрович,*** *с. Славне Дніпропетровської обл.*
29. ***Лісничий Іван Григорович,*** *смт В.-Писарівка Сумської обл.*
30. ***Лучишин Роман Михайлович,*** *с. Сороки-Львівські Львівської обл.*
31. ***Мандрик Марія Семенівна,*** *м. Краснодон Луганської обл.*
32. ***Марковцій Юрій Васильович,*** *с. Ільниця Закарпатської обл.*
33. ***Махнітко Ніна Павлівна,*** *смт Холми Чернігівської обл.*
34. ***Носач Тетяна Олександрівна,*** *м. Луцьк.*
35. ***Озеров Іван Іванович***, *с. Красний Яр Кіровоградської обл.*
36. ***Олійник Василь Іванович***, *м. Коломия Івано-Франківської обл.*
37. ***Педашевський Вячеслав Костянтинович,*** *м. Первомайськ Миколаївської обл.*
38. ***Помінова Валентина Іванівна,*** *с. Святогорівка Донецької обл.*
39. ***Проданик Микола Аркадійович,*** *смт Неполоківці Чернівецької обл.*
40. ***Ружицька Любов Василівна,*** *с. Дермань-І Рівненської обл.*
41. ***Сергієнко Лідія Іванівна,*** *с. Кинашівка, Чернігівської обл.*
42. ***Стебелко Іван Ілліч,*** *с. Коти Львівської обл.*
43. ***Степаненко Григорій Ілліч,*** *с. Мала Білозірка Запорізької обл.*
44. ***Суржко Зоя Павлівна***, *с. Оленівка Дніпропетровської обл.*
45. ***Хаустова Ольга Вікторівна,*** *с. Уланове Сумської обл.*
46. ***Чепак Любов Василівна,*** *с. Беркасове Запорізької обл.*
47. ***Чорнопас Євгеній Михайлович,*** *с. Підбереззя Волинської обл.*
48. ***Щукіна Лілія Павлівна***, *смт Краснопавлівка Харківської обл.*
49. ***Яремко Борис Олексійович,*** *м. Полтава.*
50. ***Яровенко Василь Андрійович,*** *м. Южноукраїнськ Миколаївської обл.*

Смачні страви

Дорога редакціє журналу "Дім, сад, город"! Щиро вітаю всіх працівників та читачів журналу з Різдвом! Прийміть найкращі побажання здоров'я та благополуччя. Надсилаю свої рецепти з надією, що вони будуть надруковані.

***Валентина Толпекіна**, м. Донецьк*

Салат "Кубик"

Треба мати: 2 варені картоплини, 4–5 крабових паличок, 150 г твердого сиру, 0,5 склянки родзинок, одне велике кисле яблуко, майонез.

Картоплю зварити в кожушку, охолодити, почистити і нарізати кубиками. Крабові палички нарізати впоперек, також кубиками. Твердий сир нарізати паличками або кубиками. Яблука почистити від шкірочки та серцевини і нарізати кубиками. Родзинки помити, запарити і охолодити. Всі складові з'єднати, перемішати і заправити майонезом. Салат зверху прикрасити родзинками.

Перед подачею до столу дати настоятись одну годину.

Короп з картоплею

Треба мати: 2–3 рибини коропа (1 кг), 500–600 г картоплі, 150 г копченого сала, півсклянки олії, 3–4 цибулини, 1 столову ложку молотого солодкого і червоного перцю, склянку густої сметани, шматочок (30–50 г) вершкового масла, 0,5 склянки води, лавровий листочок, сіль.

Картоплю почистити, помити, нарізати кружальцями та обсмажити в киплячій олії з обох боків, але не доводити до готовності. Посуд змастити вершковим маслом, викласти картоплю. Короп нашпигувати шматочками копченого сала, нарізати порційними шматочками і викласти на картоплю. У жирі підрум'янити подрібнену цибулю, додати червоний перець, залити окрóпом і варити, поки не загусне. Рибу посолити, викласти на неї цибулю з перцем і залити сметаною. Смажити у гарячій духовці 40–50 хв. Час смаження залежить від товщини шматочків риби. Треба стежити, аби риба не підгоріла.

Підчеревина тушкована з вином

Треба мати: 400 г копченої підчеревини, 200 г натурального білого вина, 100 г десертного вина типу "Мадера", капусту, картоплю, спеції, трохи лимонного соку, моркву, корінь петрушки та селери, сіль.

Копчену підчеревину разом із шкіркою варять у невеликій кількості води, куди додають нарізані кружальцями моркву, петрушку і селеру, 6–8 горошин чорного перцю і 1–2 лаврових листочки. Коли підчеревина звариться, знімають з неї шкірку, перекладають в інший посуд і смажать 8–10 хвилин у духовці при високій температурі.

Воду, в якій варилось сало, зливають. Шкірку дрібно нарізують, додають варені овочі та знятий з відвару жир і все це смажать, потім заливають вином вичавлюють сік із свіжого лимона (кількість за смаком), кип'ятять 1–2 хвилини, після чого рідину (винно-лимонний сік) зціджують.

При подачі до столу підчеревину нарізують тонкими шматочками, обкладають вареними у вині овочами й шкіркою сала. Зціджений винний сік охолоджують і поливають ним страву.

Торт "Зимовий"

Треба мати для тіста: 6 яєць, 6 столових ложок борошна, 6 столових ложок цукру, 2 столові ложки какао.

Для сиропу: 150 г цукру та 1 склянку води.

Для крему: 6 столових ложок борошна, 0,5 л молока, 250 г цукру, 250 г маргарину.

Для глазурі: одну плитку шоколаду, 6 столових ложок цукру, 6 столових ложок води.

Яйця, борошно і цукор, 2 столові ложки какао змішати, випекти корж. Коли охолоне – розрізати його гострим ножем по товщині на дві частини. Окремо приготувати сироп для зволоження коржів.

Щоб приготувати крем, борошно треба розчинити в 0,5 л молока, довести до кипіння, охолодити; 250 г цукру та 250 г маргарину розтерти у пишну масу та змішати з охолодженим молоком.

Нижній корж просочуємо половиною сиропу, змащуємо половиною крему, зверху кладемо другу половину коржа, також просоченого сиропом і викладаємо зверху крем, що залишився.

Прикрашаємо торт шоколадною глазур'ю: розтоплюємо на водяній бані шоколад, додаємо цукор і воду, заливаємо торт і ставимо у холодильник.

Для прикрашання можна використати плоди і ягоди з компоту, варення, а можна верхній шар крему підфарбувати, додавши до нього трохи бурякового або малинового соку.

Різдвяний маковий рулет з медом

Для тіста треба мати: 500 г молока, 1 кг пшеничного борошна, 50 г дріжджів, 150 г вершкового масла, 100 г цукру, 2 яйця, 5 г солі, склянку маку, 2 столові ложки меду, цукрову пудру.

Тісто приготуйте опарним способом: до половини порції теплого молока треба вилити розведені в невеликій кількості теплої рідини дріжджі і додати половину борошна. Добре вимісити і залишити на три години для бродіння. Це і буде опара. До готової опари додати решту продуктів, знову ретельно вимісити і залишити на 1,5 год. Під час бродіння тісто треба обминати.

Тісто, що підійшло, розкачайте шаром завтовшки 1–1,5 см, змастіть маковою начинкою й згорніть рулетом. Покладіть на деко, дайте розстоятися, змастіть розведеним яйцем і випікайте в духовці на помірному вогні до готовності.

Перед подачею до столу охолоджений рулет наріжте скибочками, викладіть на мілке блюдо й посипте цукровою пудрою.

Приготування макової начинки: мак промийте у гарячій воді, залийте окропом, прокип'ятіть. Воду злийте через сито або марлю. Якщо цього не зробити, мак буде гірчити. До маку до-